Από τη Σχολή του Σικάγο στις σύγχρονες προσεγγίσεις κοινωνικο-χωρικών διαχωρισμών

Κρίστη Πετροπούλου
Τμήμα Γεωγραφίας - Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Πλάνο μαθήματος

- Η αστική γεωγραφία πριν τη σχολή του Σικάγο (προηγούμενο μάθημα)
- Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η σχολή του Σικάγο : από τη βιομηχανική στη μοντέρνα πόλη
- Οι βασικές αρχές – προσεγγίσεις της Σχολής του Σικάγο
- Οι πρώτες κριτικές
- Η Συστημική θεωρία
- Οι νέες προσεγγίσεις – τα νέα μοντέλα ερμηνείας των πόλεων και οι κριτικές προσεγγίσεις
- Παραδείγματα από την Αθήνα
- Μέθοδοι έρευνας κοινωνικο-χωρικών διαχωρισμών

Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η σχολή του Σικάγο :

από τη βιομηχανική στη μοντέρνα πόλη

Βιομηχανική Πόλη
Κατάσταση εργατικής τάξης (Αγγλία)

Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η Σχολή του Σικάγο: Ευρώπη : Από τη βιομηχανική στη μοντέρνα πόλη

- Στη βιομηχανική κοινωνία οι παραδοσιακοί τρόποι παραγωγής του χώρου καταρρέουν και μαζί με αυτούς όλοι οι πολύπλοκοι κανόνες και μηχανισμοί που όριζαν τις σχέσεις μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου χώρου.

- Η λατρεία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας φτάνει σε ακραίες προτάσεις όπως αυτή του Ανταμ Σμιθ που «συμβούλευε τους κυβερνώντες να αποδεσμευτούν από τη διαχείριση των δημοσίων εκτάσεων» ή του λεγόμενου γαλλικού “laissez faire” (αφήστε το να γίνει).

- Με τη χαλάρωση των ελέγχων και τις ραγδαίες αλλαγές στην πόλη που γεμίζει από μετανάστες, περιοχές ολόκληρες γεμίζουν από πυκνοδομημένους οικισμούς με πρόχειρα χτισμένες κατοικίες, αλλά χωρίς αποχετευτικό σύστημα και δημόσιους χώρους, μιας και η κερδοσκοπία δεν αφήνει περιθώρια για κάτι τέτοιο (Benevolo 1997)

- Η κατάσταση αυτή που συνδυάζεται με τη φτώχεια μιας ολοένα και πιο πολυάριθμης εργατικής τάξης παρουσιάζεται στις περιγραφές του Engels (για την Αγγλία), του Villarmé (για τη Γαλλία) και άλλων (Reclus). Αυτό αποτελεί μια από τις αιτίες των πολλών επαναστατικών κινημάτων που ξέσπασαν αυτή την εποχή.

- Όπως σημειώνει ο Hobsbawm :

«Στην Ευρώπη η έκρηξη του 1848 είναι η μόνη που άγγιξε τόσο «ανεπτυγμένες» όσο και καθυστερημένες περιοχές της ηπείρου. Ήταν μαζί η πιο πλατιά εξαπλωμένη και η λιγότερο πετυχημένη από τις επαναστάσεις αυτού του είδους» (Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία, Ιταλία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία, Γιουκοσλαβία, Πολωνία, Ρουμανία)…

Αν οι επαναστάσεις αυτές δεν είχανε γίνει, «και αν δεν υπήρχε ο φόβος επανάληψης τους, η ιστορία της Ευρώπης τα επόμενα 25 χρόνια θα ήταν πολύ διαφορετική (Hobsbawm 1976/1994 : 27).

Η ιστορία των πόλεων θα ήταν επίσης διαφορετική αν δεν είχαν επιχειρηθεί αυτές οι επαναστάσεις

Κομμούνα Παρισιού 1871 :

πρώτο επαναστατικό κοινωνικό κίνημα πόλης

Επεμβάσεις στο Παρίσι –
Νέοι δρόμοι, νέα πολεοδομία

Haussmann

- Την περίοδο της υλοποίησης των έργων του Haussmann (1858-1876) το Παρίσι ζούσε την κατεδάφιση με διττό τρόπο :
- από τη μια το όνειρο της ανοιχτής καθαρής και ελεγχόμενης πόλης που αντιπαρατίθεται στην παλιά, «βρώμικη» και άναρχη πόλη (με όλη τη σχετική φιλολογία που γεννιέται γύρω από το ζήτημα),
- από την άλλη η εξαθλίωση των ηττημένων εξεγερμένων Παριζιάνων που αναγκαστικά εγκατέλειπαν τα σπίτια τους μπροστά στην επικείμενη κατεδάφιση και μετακόμιζαν μακριά από το κέντρο μιας και δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στα υψηλά ενοίκια.

Κοινωνικοί διαχωρισμοί μέσα στο κτίριο (Παρίσι)

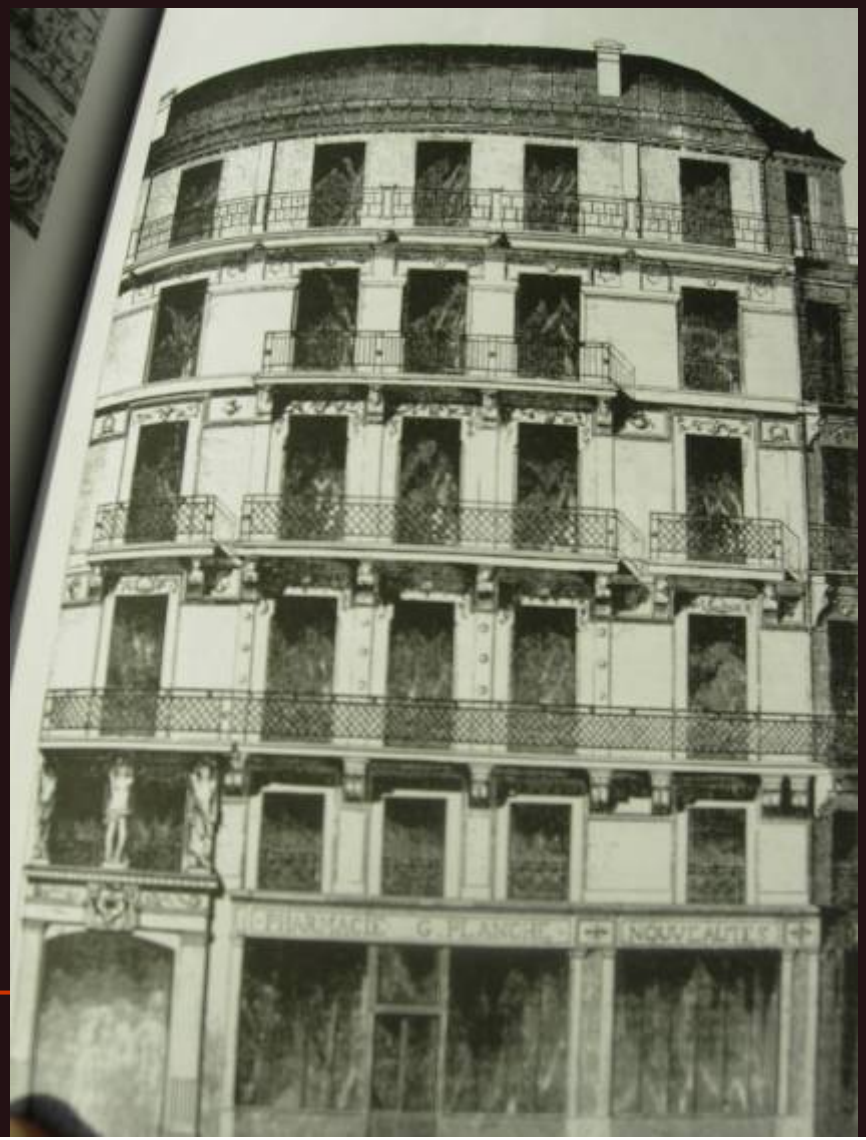

Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η Σχολή του Σικάγο: Το πέρασμα από τη βιομηχανική στη μοντέρνα πόλη

- Μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα η περιφέρεια της πόλης λειτουργεί κυρίως ως τόπος εγκατάστασης των εργατών (Pinol, 2002).
- Με την ανάπτυξη των μέσων συγκοινωνίας που αρχικά ήταν ιδιωτικά (με πρώτο το ιππήλατο λεωφορείο το 1826) οι μεσοαστοί εγκαταλείπουν σιγά-σιγά το κέντρο και εγκαθίστανται στα προάστια.
- Ετσι τα φτωχότερα λαϊκά στρώματα εγκαθίστανται στο εγκαταλελειμμένο κέντρο της πόλης.
- Αργότερα ο εξηλεκτρισμός του δικτύου (δημιουργία τραμ) επέτρεψαν μείωση του κόστους, αύξηση των επενδύσεων και δημιουργία προαστίων με καλύτερες κατοικίες.

Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η Σχολή του Σικάγο : Αστικά δίκτυα και εξάπλωση της πόλης

- Όταν πια το τραμ έγινε δημόσιο ή εξασφαλίστηκαν φτηνά εισιτήρια για τους εργάτες, τότε και τα φτωχότερα λαϊκά στρώματα άρχισαν να εγκαθίστανται στα όρια της πόλης.
- Η δημιουργία αρχικά του τραμ και στη συνέχεια του μετρό (Λονδίνο 1867, Παρίσι 1900, Βιέννη 1904, Βερολίνο 1908) που διανύει όλο και γρηγορότερα μεγαλύτερες αποστάσεις, συνέβαλε καθοριστικά στη γρήγορη εξάπλωση του αστικού ιστού
- Οι πόλεις γρήγορα αύξησαν τον πληθυσμό τους και κατέλαβαν ολοένα και μεγαλύτερη έκταση γύρω τους.

Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η Σχολή του Σικάγο : από τη βιομηχανική στη μοντέρνα πόλη

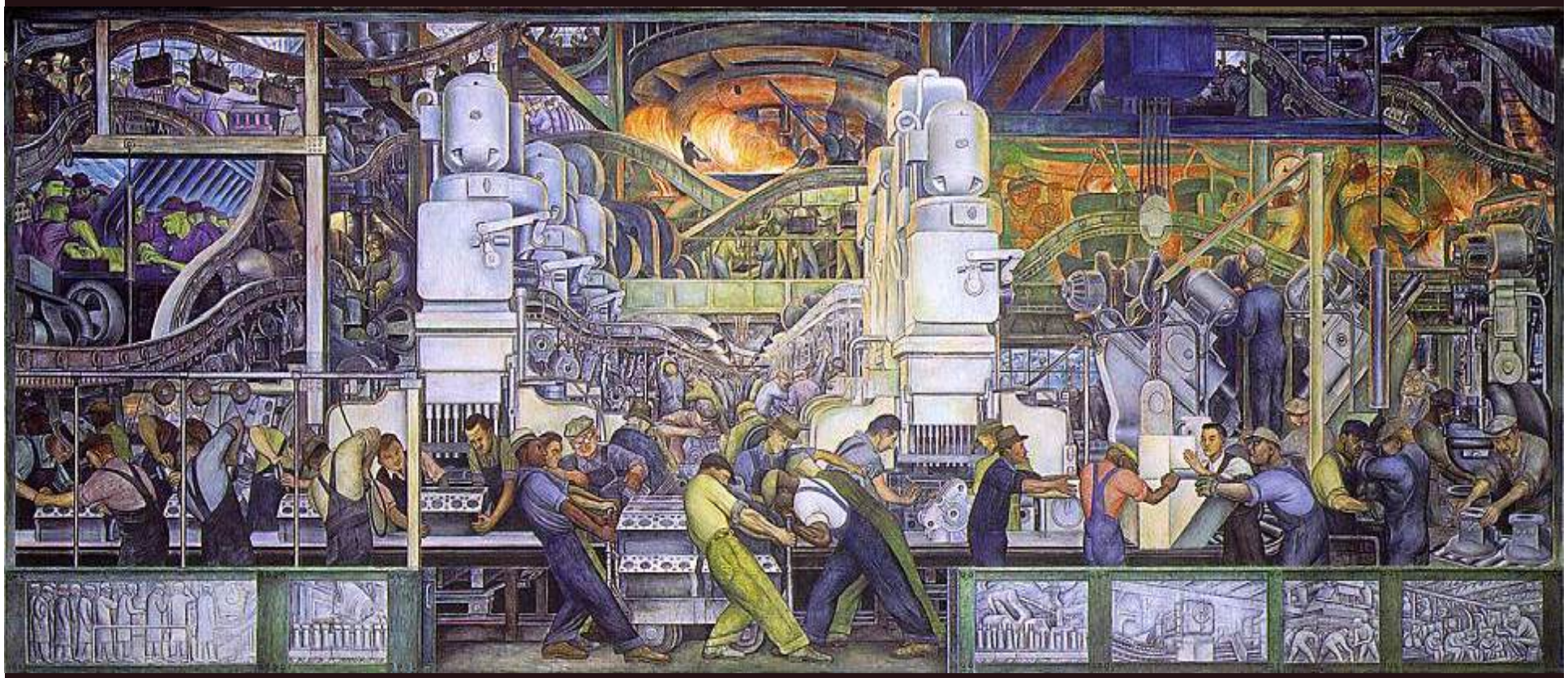

Η γραμμή παραγωγής

Το ιστορικό πλαίσιο όπου αναπτύχθηκε η σχολή του Σικάγο : ΗΠΑ

Στις αρχές του 20ου αιώνα, όταν πλέον έχουν διαμορφωθεί οι βιομηχανικές πόλεις στις ΗΠΑ

«η πόλη σοκ» του Σικάγο

- πρωτοπόρα βιομηχανική πόλη αλλά και
- κέντρο σημαντικών εργατικών κινημάτων με κορύφωση τον Μάη του 1886,

γίνεται εκτός των άλλων κέντρο πανεπιστημιακών μελετών σχετικών με την πόλη.

Η πρωτομαγιά του Σικάγο – 3Χ8

Η γεωγραφική θεωρία και η αστική γεωγραφία πριν τη σχολή του Σικάγο

- Την εποχή αυτή επικρατεί η λεγόμενη ανθρωπο-οικολογία που, σύμφωνα με τον McKenzie, είναι η μελέτη των χωρικών και χρονικών σχέσεων των ανθρώπων όπως αυτές προκύπτουν επηρεασμένες από τους παράγοντες επιλογής, κατανομής και προσαρμογής στο περιβάλλον (Grafmeyer και Joseph 1979).
- Η συστηματοποίηση της ανάλυσης του αστικού χώρου από τη σκοπιά της ανθρωπο-οικολογίας που έγινε από τη Σχολή του Σικάγο είναι γνωστή και ως «αστική οικολογία».

Αρχές 20ου αιώνα, ΗΠΑ,
Ανθρωπο-οικολογία Σχολής του Σικάγο

- Κοινωνιολογική σχολή του 1920 που επέδρασε πολύ στη Γεωγραφία και την Χωροταξία – Πολεοδομία (Parc κ.α.)
- Κοινωνική δομή πόλεων και εξέλιξή τους (Burgess)
- Προσέγγιση πόλης ως οικοσύστημα : εισρόες – εκροές, εισβολή - και εκτοπισμός

Οι βασικές αρχές – προσεγγίσεις της Σχολής του Σικάγο

- Ανάλυση μέσω του τετράπτυχου :
  Περιβάλλον,
  Πληθυσμός,
  Κοινωνική οργάνωση,
  Τεχνολογία
- Η Σχολή του Σικάγο υπογράμμισε για πρώτη φορά τη σημασία της εδαφικότητας ("territoriality") για τις ανθρώπινες δραστηριότητες και ιδιαίτερα για τις σχέσεις διαφορετικών κοινωνικών ομάδων σε σχέση με τον τόπο όπου κατοικούν ή κυκλοφορούν.
- Όμως, ακόμα και σε αυτήν, η επίδραση του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου απουσιάζει, ακόμα και από τα τελικά σχήματα (μοντέλα) αναπαράστασης των κοινωνικο-χωρικών δομών (Petropoulou 2003 : 350-352).
- Μοντέλα κοινωνικο-χωρικών διαφοροποιήσεων

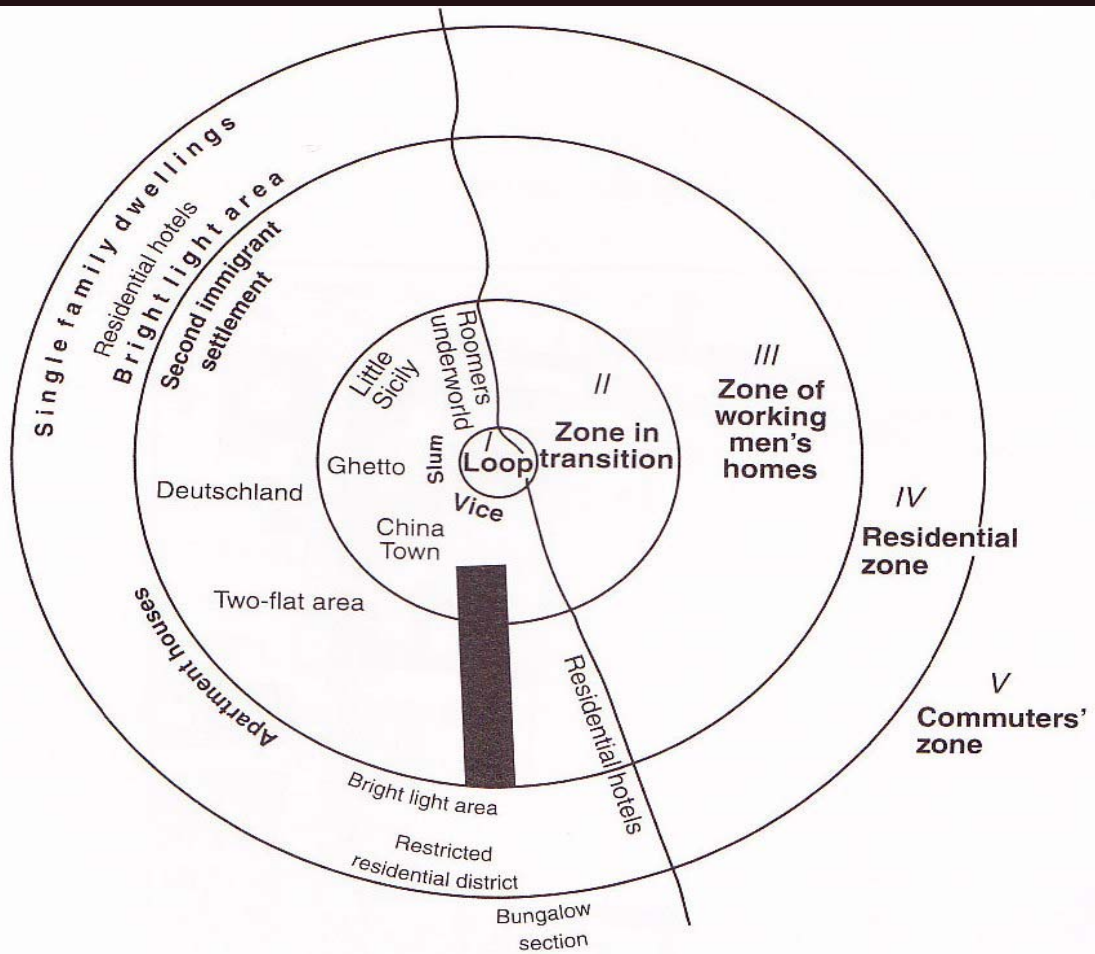

Figure 7.2 Burgess's concentric-zone model of urban land use, applied to Chicago

Source: R. Park and E. Burgess (Eds) (1925) *The City* Chicago: University of Chicago Press

Μοντέλο Burges για την πόλη του Σικάγο

Περιοχή

1. Κύριο εμπορικό κέντρο
2. Χονδρεμπόριο και ελαφρά βιομηχανία
3. Κατοικία χαμηλών εισοδηματικών τάξεων
4. Κατοικία μεσαίων εισοδηματικών τάξεων
5. Κατοικία υψηλών εισοδηματικών τάξεων
6. Βαριά βιομηχανία
7. Απόμακρες εμπορικές περιοχές
8. Προάστια κατοικίας
9. Βιομηχανικά προάστια
10. Ζώνη καθημερινής μετακίνησης

Πηγή: Ley (1983: 73), δημοσιεύτηκε με την άδεια της Αμερικανικής Ακαδημίας Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Μοντέλα ερμηνείας των πόλεων

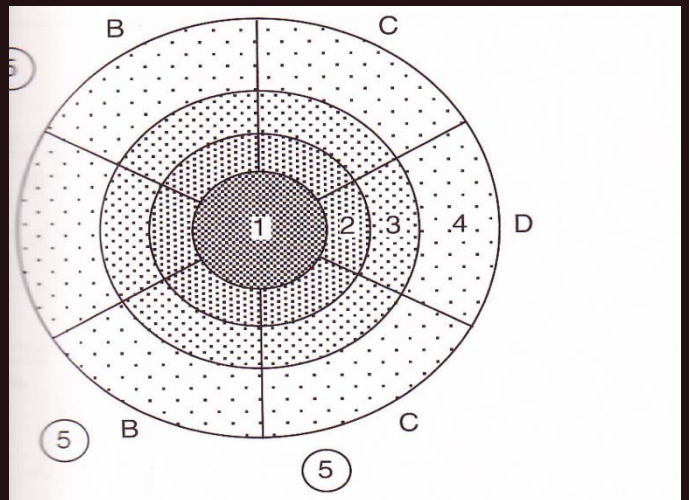

y centre
nsitional zone
ne of small terrace houses
sectors C and D, bye-law
uses in sector B, large old
use in sector A
st-1918 residential areas
h post-1945 development
ainly on periphery
mmuting distance villages
ddle-class sector
wer-middle-class sector
orking-class sector (and main
unicipal housing areas)
dustry and lowest
orking-class areas

e 7.5 **Mann's model of a typical medium-size British city**
e: P. Mann (1965) *An Approach to Urban Sociology* London:

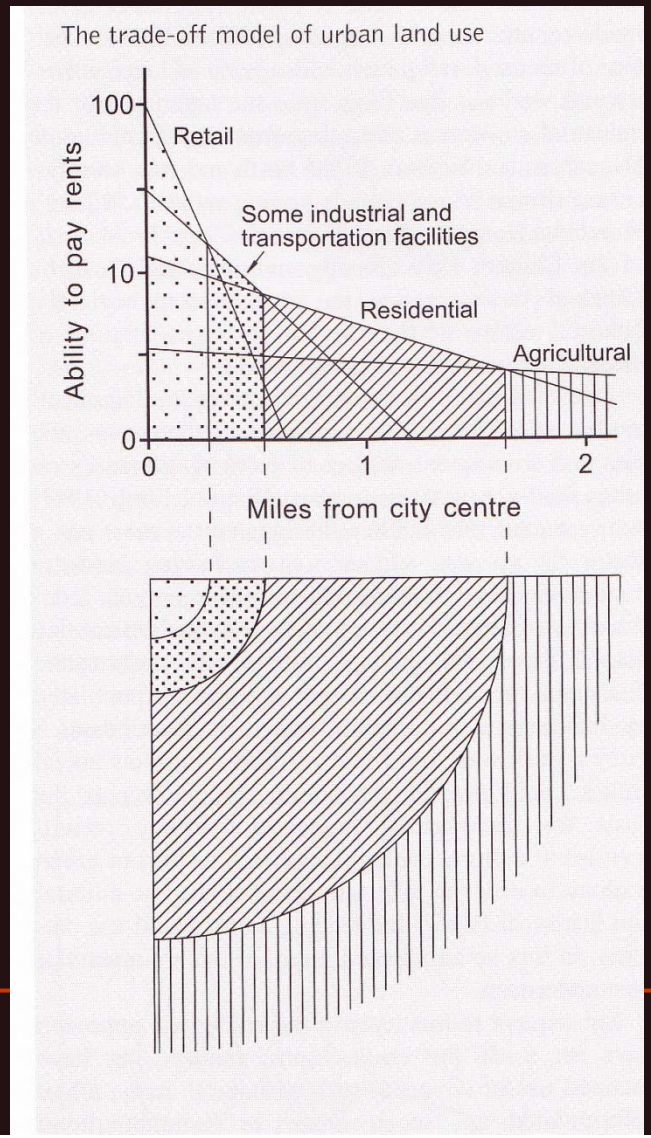

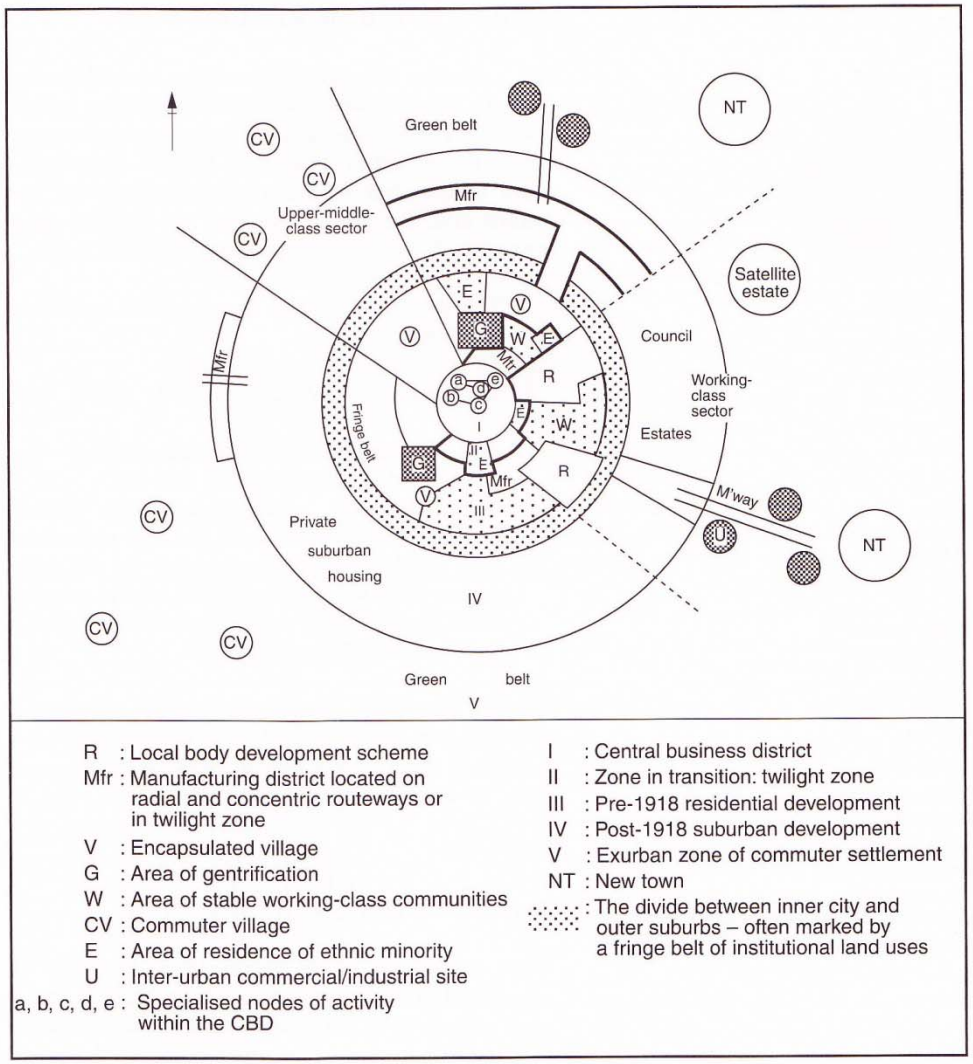

Figure 7.6 Kearsley's modified Burgess model of urban land use

Source: G. Kearsley (1983) Teaching urban geography: the Burgess model *New Zealand Journal of Geography* 12, 10–13

Τα νέα μοντέλα ερμηνείας των πόλεων

- Το τομεακό μοντέλο (Hoyt)

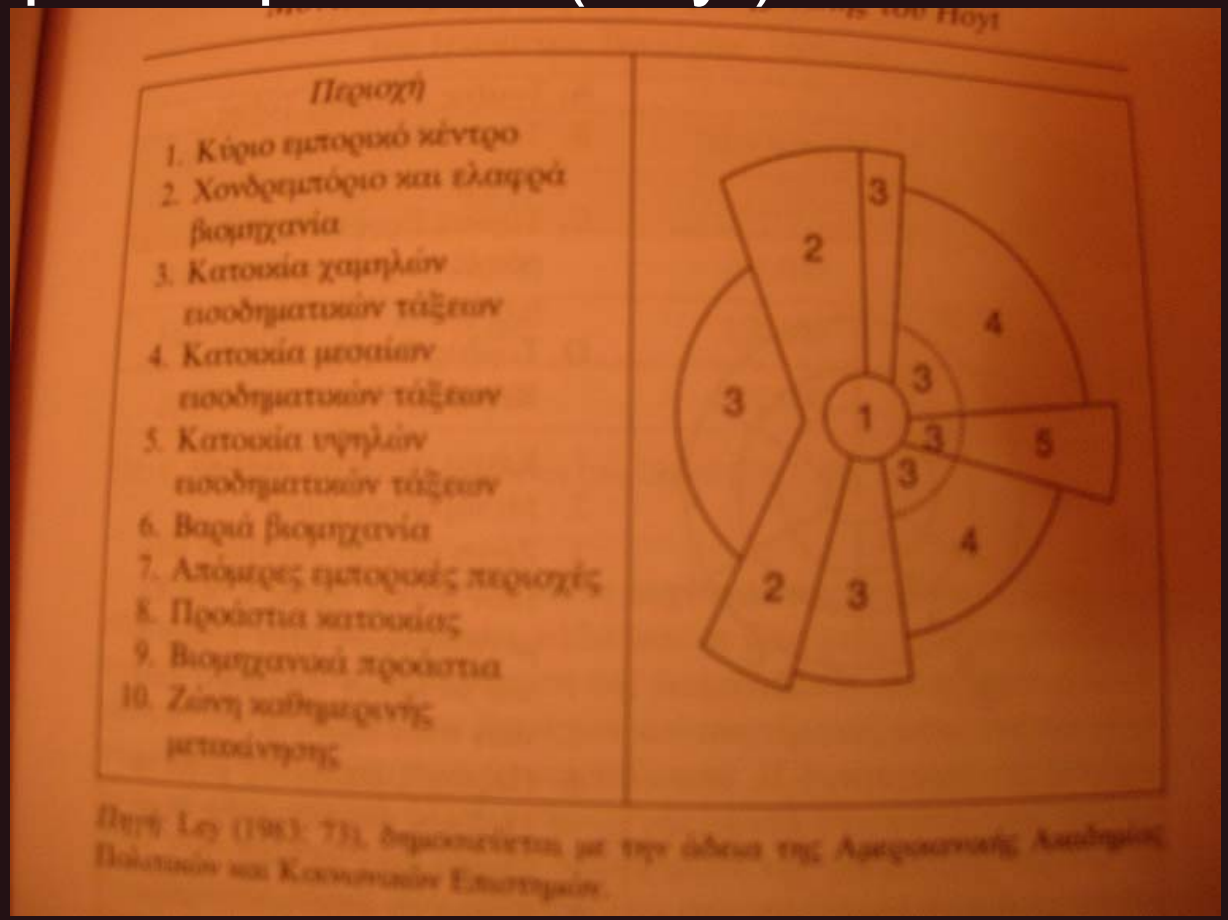

Περιοχή

1. Κύριο εμπορικό κέντρο
2. Χονδρεμπόριο και ελαφρά βιομηχανία
3. Κατοικία χαμηλών εισοδηματικών τάξεων
4. Κατοικία μεσαίων εισοδηματικών τάξεων
5. Κατοικία υψηλών εισοδηματικών τάξεων
6. Βαριά βιομηχανία
7. Απόμακρες εμπορικές περιοχές
8. Προάστια κατοικίας
9. Βιομηχανικά προάστια
10. Ζώνη καθημερινής μετακίνησης

Πηγή: Ley (1983: 73), δημοσιεύεται με την άδεια της Αμερικανικής Ακαδημίας Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Το τομεακό μοντέλο (Hoyt)

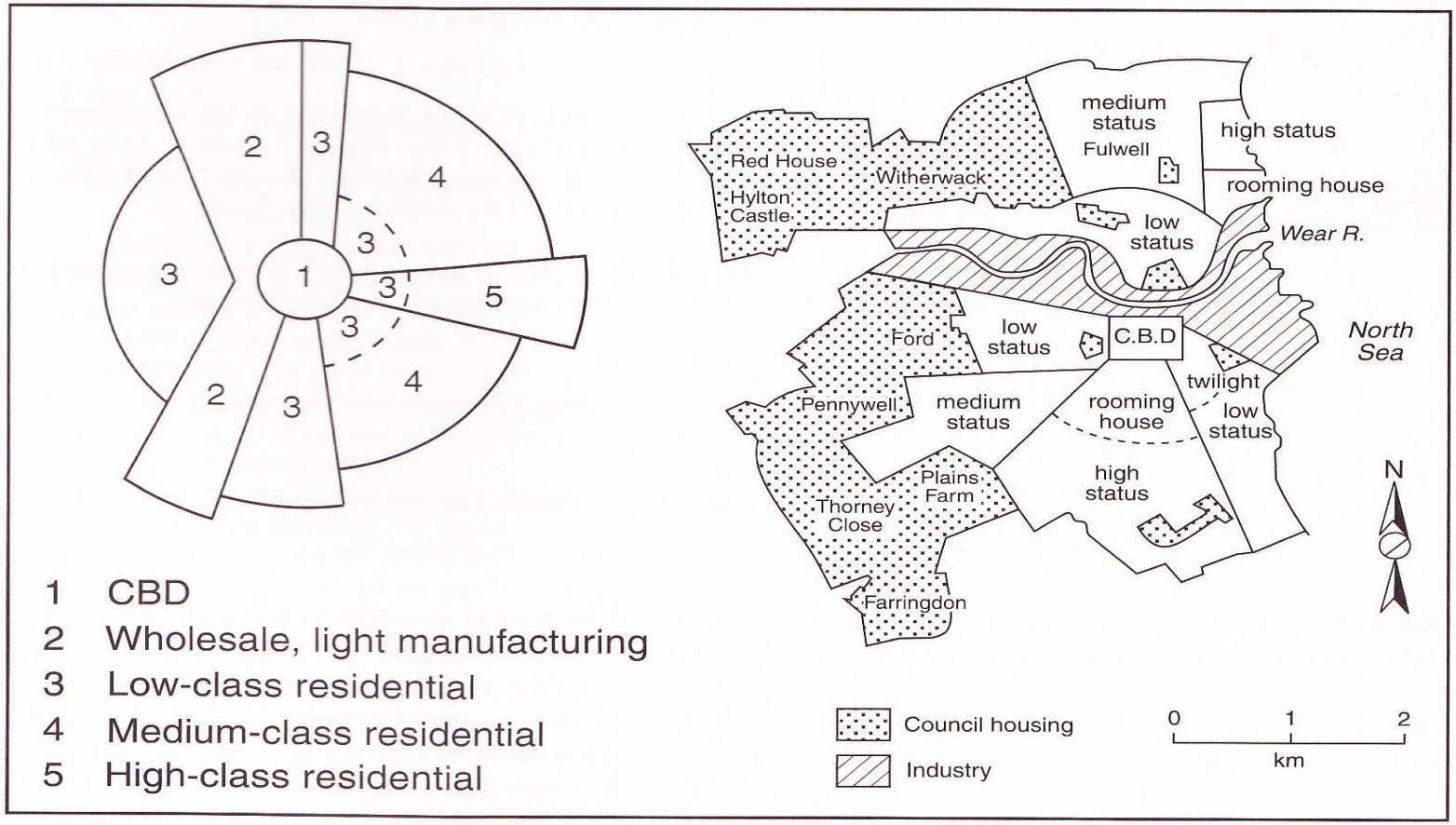

Figure 7.3 Hoyt's sector model of urban land use, and its application in Sunderland

Το μοντέλο μωσαϊκού

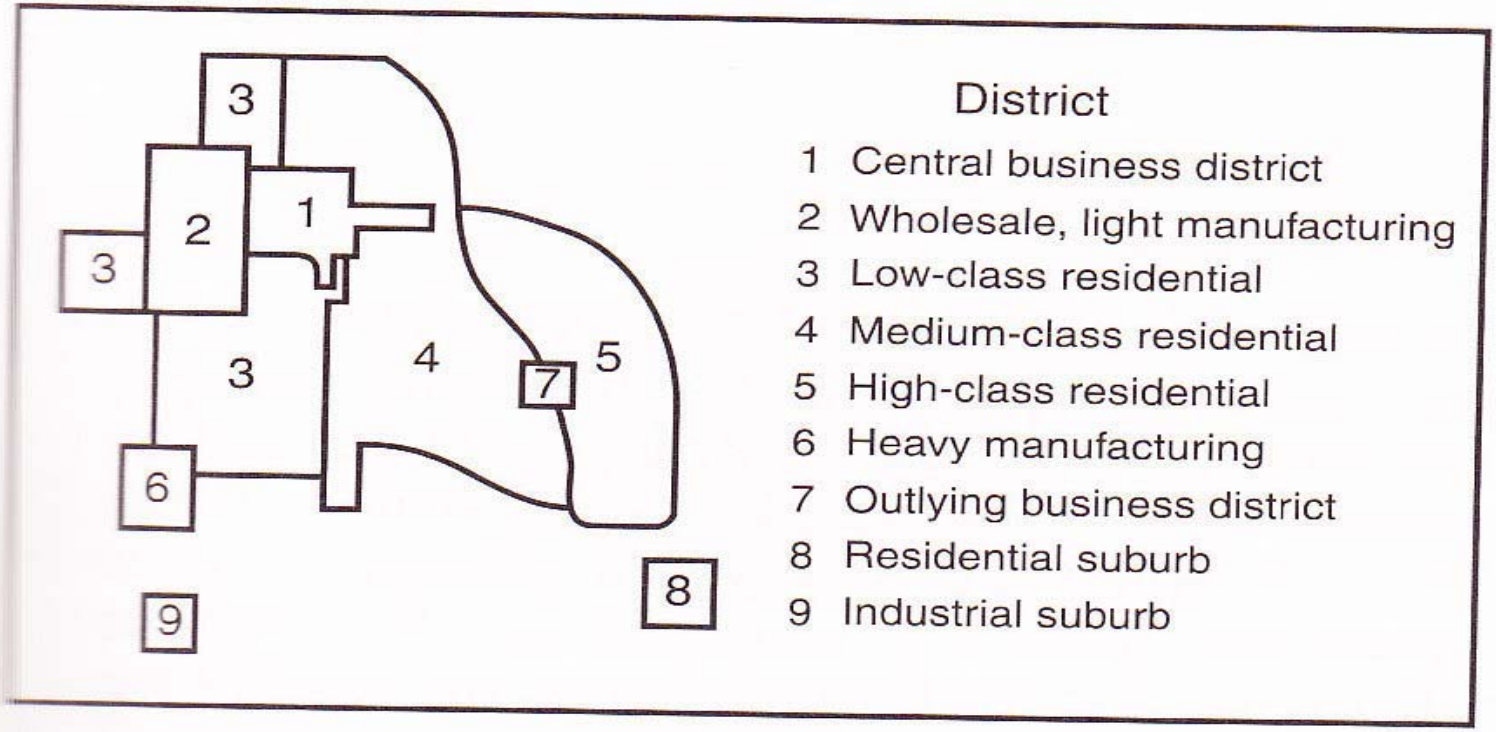

Figure 7.4 **Harris and Ullman's multiple-nuclei model of urban land use**

Η μετέπειτα εξέλιξη των ιδεών : 20ος αι (1920 – 1960)

Ποσοτική «επανάσταση» - κατακερματισμός Γεωγραφίας

- Φορντισμός στην παραγωγή, τεϋλορικός διαχωρισμός χειρονακτικής – διαχειριστικής εργασίας
- Λογικός θετικισμός και εμπειρισμός στη Γεωγραφία (Επίδραση κύκλου της Βιέννης 1930)
- Αρχή επαληθευτικότητας προτάσεων, «έγκυρες οι εμπειρικές προτάσεις και οχι οι θεωρητικές»
- Ανάλυση – Σύνθεση, Επαγωγικός συλλογισμός και όχι ιστορικός
- Ποσοτική Γεωγραφία ή Νομοθετική Γεωγραφία, Οικονομική Γεωγραφία (Αμερική με ρίζες στην γερμανική σχολή ανάλυσης του χώρου του Christaler)
- Δέος για στατιστική και υπολογιστές
- Κατακερματισμός στη γεωγραφία
- Ποσοτικές μέθοδοι ανάλυσης επηρεασμένες από Σχολή του Σικάγο

Κριτική από συστημική σκοπιά

- Αν η πόλη μπορεί να ιδωθεί ως «ένα ανοιχτό σύστημα μέσα σε ένα σύστημα» (Berry 1964), η σχολή του Σικάγο την αντιμετώπισε ως ένα κλειστό σύστημα αγνοώντας τις σχέσεις της με τα άλλα συστήματα,
- Η σχολή επέδρασε όμως καθοριστικά στις μελέτες που αφορούσαν την πόλη,
- Η ιδέα της χωρικότητας των αστικών φαινομένων, ιδέα ιδιαίτερα πρωτοπόρα για την εποχή της.

Κριτική από κοινωνιολογική σκοπιά

- Στα μέσα του 20ου αιώνα η σχολή του Σικάγο δέχτηκε σοβαρές κριτικές για τις «εξελικτικές» (δαρβινικές) της αρχές και για την απουσία μιας θεωρίας που να ερμηνεύει τις ιστορικές αιτίες που οδήγησαν στη συγκεκριμένη δομή της πόλης, που βρίσκονται ως σε μεγάλο βαθμό εκτός της ίδιας της πόλης.
- Ο M. Castels (1973) θεωρεί ότι η αστική οικολογία μένει σε επίπεδο μορφής χωρίς να ασχολείται με τις κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές αιτίες που οδηγούν σε αυτή τη δομή

1960 – 1970, κριτικές ...

- Αδυναμία : έμφαση στην διαδικασία σε βάρος της ουσίας
- Ποσοτικές αναλύσεις και οικολογικό σφάλμα
- Άλλο η ανάλυση – άλλο η πρόταση : Σύγχυση ανάλυσης σχολής του Σικάγο με πολεοδομικές προτάσεις

- Πρόβλημα : ο πολεοδόμος δουλεύει εμπειρικά

  Θεωρείται ότι έχει την απαραίτητη κριτική ικανότητα να συνθέσει και να προβάλει στον χώρο και στο μέλλον τις τάσεις ώστε να είναι σε θέση να κάνει προτάσεις.
- Με τι περιεχόμενο; Εκεί έρχεται η συζήτηση που γίνεται στη Γεωγραφία να εμπλουτίσει τη Χωροταξία - Πολεοδομία.

Η αντιστροφή του μοντέλου του Burges στις πόλεις της Μεσογείου και της Λ. Αμερικής

- Οι διαδρομές των μεσογειακών πόλεων φαίνεται να είναι συγκρίσιμες μεταξύ τους ενώ για ιστορικούς λόγους διέφεραν από αυτές της Βόρειας και ιδιαίτερα της Βορειοδυτικής Ευρώπης.
- Μερικές μάλιστα φαίνεται να είχαν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά στον τρόπο ανάπτυξής τους με τις μεσογειακές πόλεις της Β. Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής (Petropoulou 2003 : 22).
- Τα κυριότερα σχετίζονται με την αυθόρμητη αστικοποίηση, την ισχνή πολεοδομία και την άνευ όρων παραχώρηση του δημόσιου χώρου στο ιδιωτικό κεφάλαιο τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 20ου αιώνα.

Η ιδιαίτερη ανάπτυξη των μεσογειακών πόλεων

- Η ιστορία της Μεσογείου είναι ιστορία των πόλεων της (Braudel F. 1990).
- Αποτέλεσμα των παρακάτω ιδιαιτεροτήτων είναι ένα Μεσογειακό αστικό τοπίο ιδιαίτερα διαφορετικό από αυτό του Βορά
  - η πρόσφατη δημιουργία των κρατών εθνών (μεταξύ 1860-1910),
  - η αργή εφαρμογή της αγροτικής μεταρρύθμισης, η αστική ανάπτυξη πριν την βιομηχανική και η αστικοποίηση χωρίς εκβιομηχάνιση,
  - η χωρική επέκταση των πόλεων πριν τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών και δικτύων,
  - ο δυναμικός ρόλος της άτυπης οικονομίας,
  - η σύντομη ιστορία πολεοδομικών παρεμβάσεων του 19ου κυρίως αιώνα,
  - η λεγόμενη “αυθόρμητη αστικοποίηση” που αρχίζει να εμφανίζεται στις αρχές του 20ου αιώνα και αποδυναμώνεται μετά τη δεκαετία του 1970,
  - η παραχώρηση του αστικού και περιαστικού χώρου στην μικρο-ιδιοκτησία διαδικασία που κυριαρχεί μεταπολεμικά

Η αντιστροφή του μοντέλου του Burgess
Λατινική Αμερική , Μεσόγειος (μέχρι τη δεκαετία 70)

Οι σύγχρονες κριτικές προσεγγίσεις

- Διαφορετικά φαινόμενα – διαφορετικά μοντέλα
  - Δομή οικογένειας και τύπος κατοικίας
  - Κοινωνικο-οικονομική θέση και τύπος κατοικίας
  - Εθνοτικά χαρακτηριστικά και τύπος κατοικίας
  - Χρήσεις γης
  - Πυκνότητες

Σύνθεση των παραπάνω μοντέλων για την ερμηνεία διαφορετικών φαινόμενων

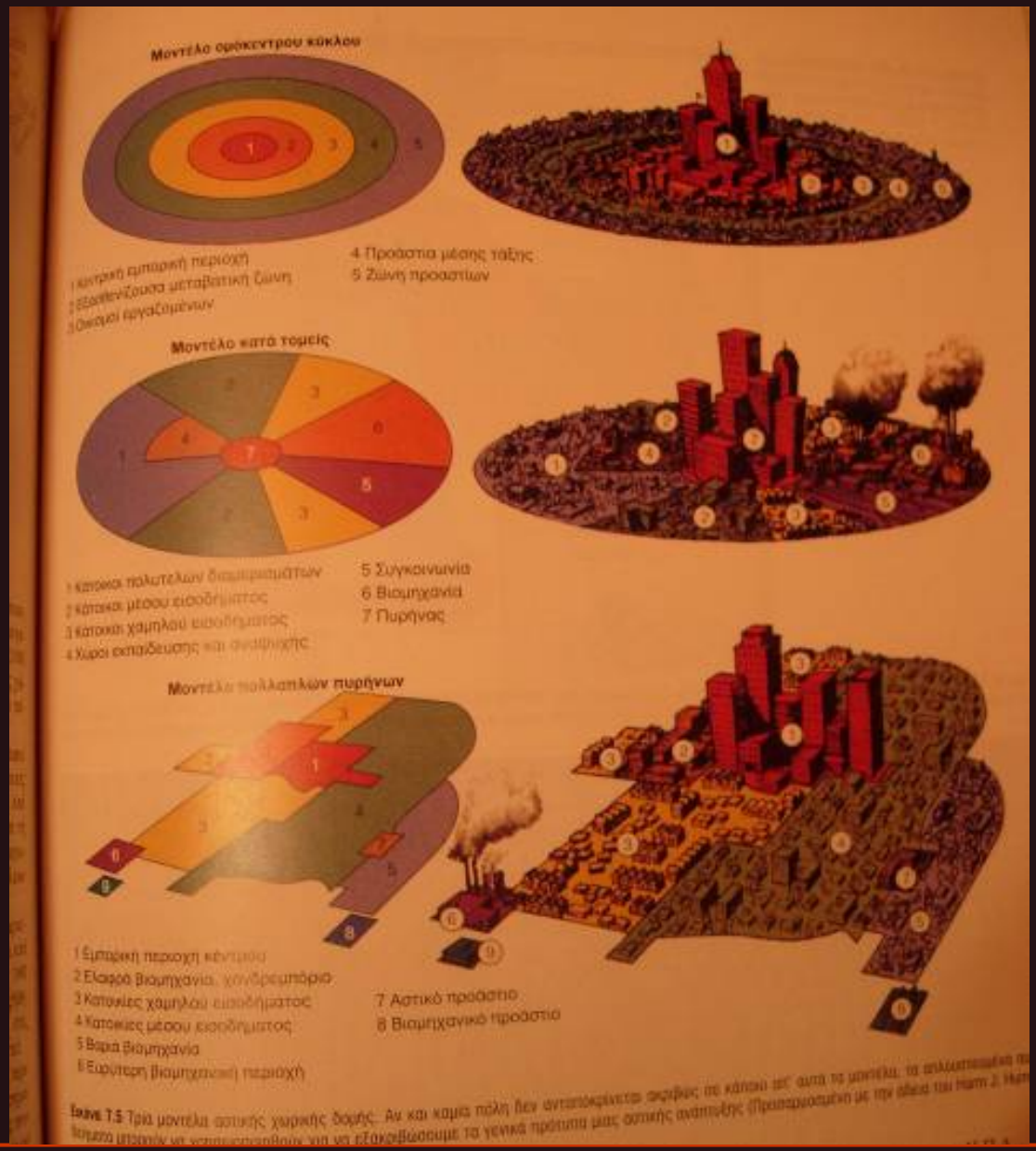

Νέα μοντέλα για νέες περιοχές και νέα φαινόμενα

Πόλη του Απαρτχάιντ

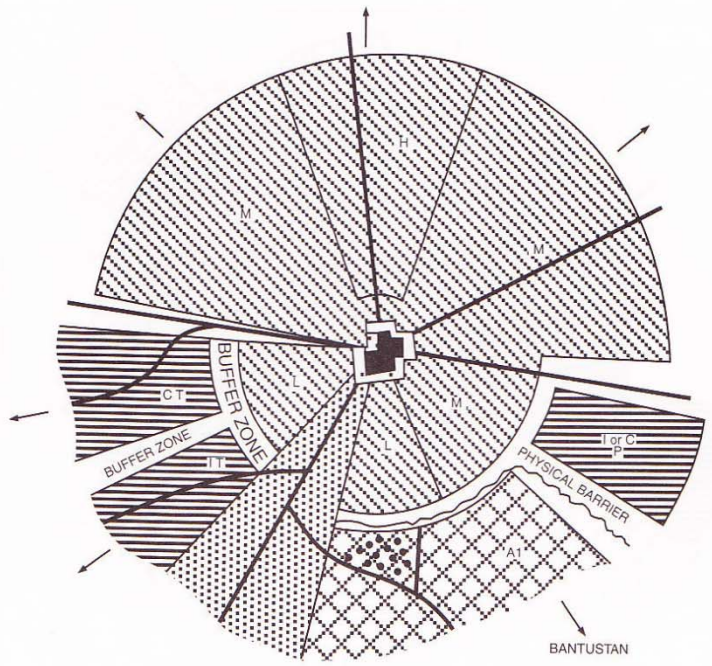

Major road routes
White CBD
CBD frame
Indian CBD
Industrial

RESIDENTIAL AREAS

White group area
Economic
H High
M Middle
L Low

Indian and/ or coloured group area
I Indian
C Coloured
T Townships
P Privately developed

African township
• Hostels
A1 Municipal townships

Economic status of black group areas not differentiated
Domestic servant quarters not shown

Figure 22.5 The apartheid city

Source: A. Lemon (1991) *Homes Apart* London: Chapman

Λατινο-αμερικάνικη πόλη

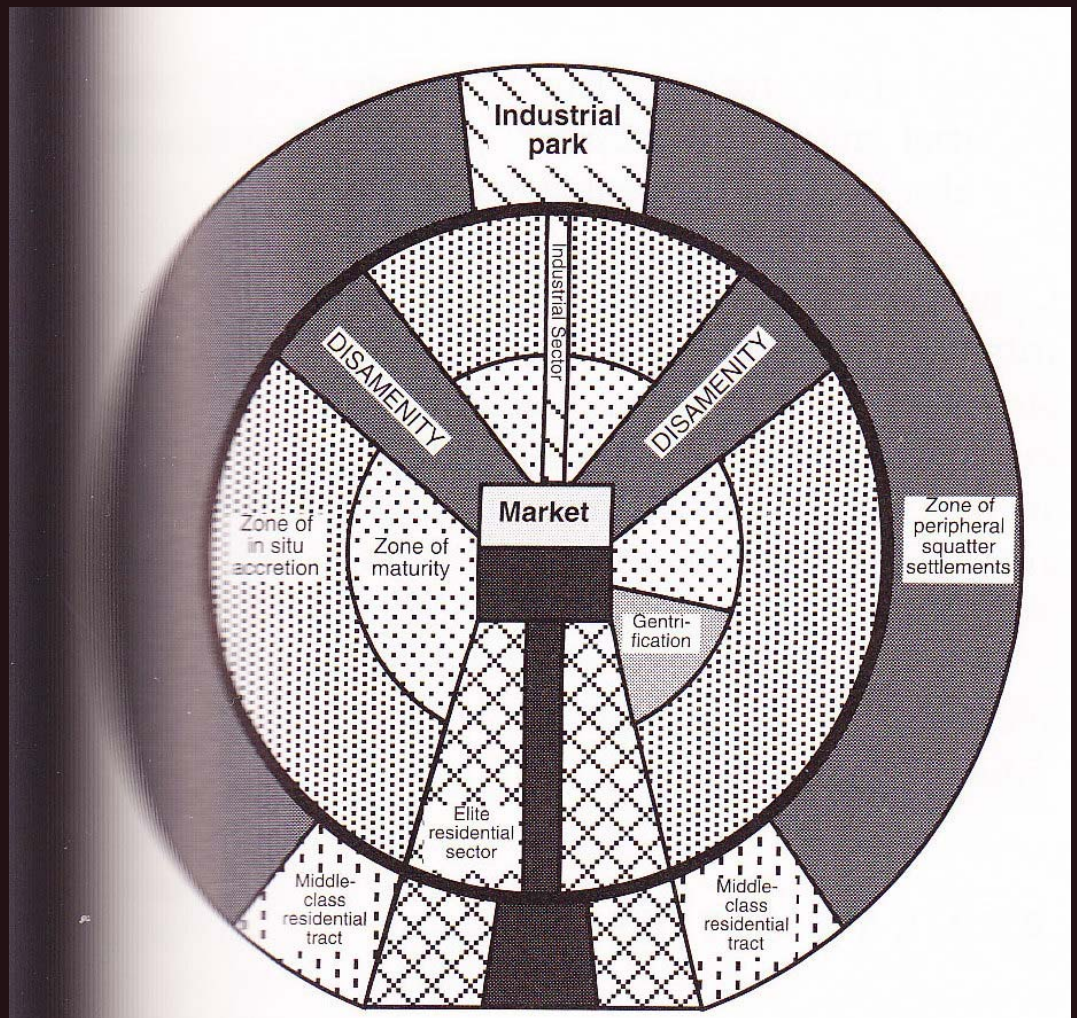

A model of the Latin American city

Ford (1996) A new and improved model of Latin American
Geographical Review 83(3), 437–40

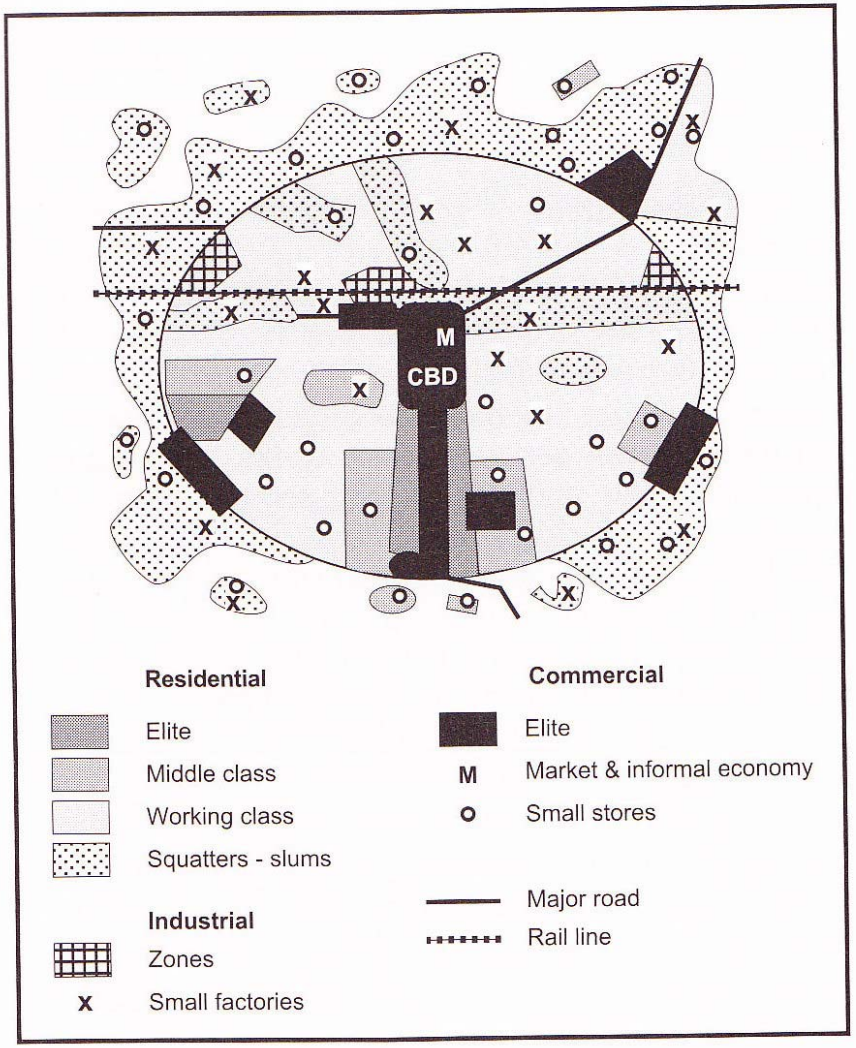

Figure 22.2 A model of Latin American urban land use

Source: Modified from W. Crowley (1995) Order and diversity: a model of Latin American urban land use *Yearbook of the Association of Pacific Coast Geographers* 57, 28

Νότια Ασία

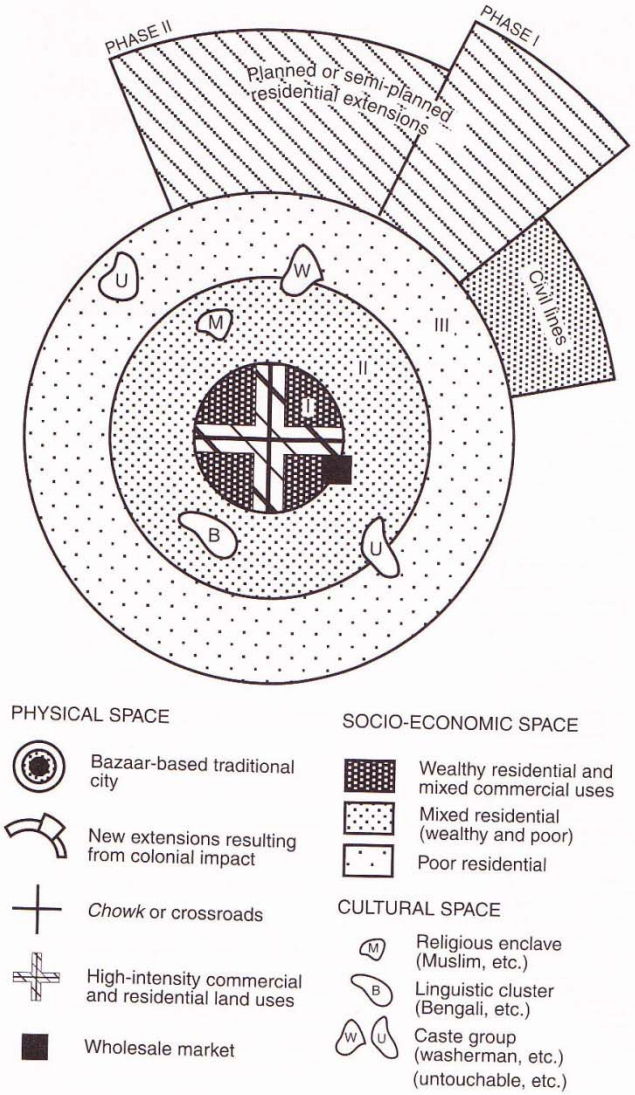

Figure 22.8 A model of the bazaar-based city in South Asia

Source: S. Brunn and J. Williams (1983) *Cities of the World* New York: Harper & Row

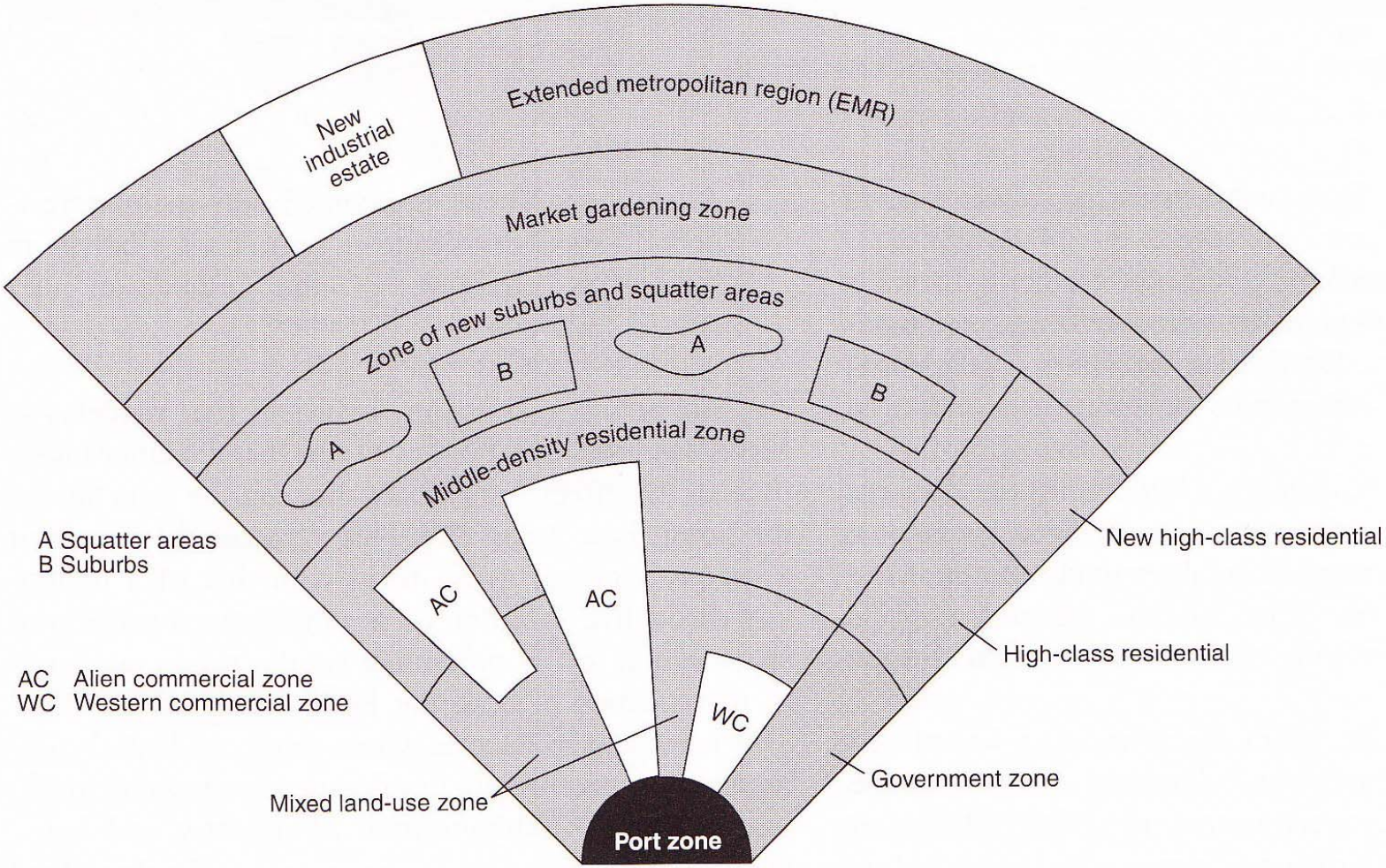

Figure 22.9 A model of the South East Asian city

Source: T. McGee (1967) *The Southeast Asian City* New York: Praeger

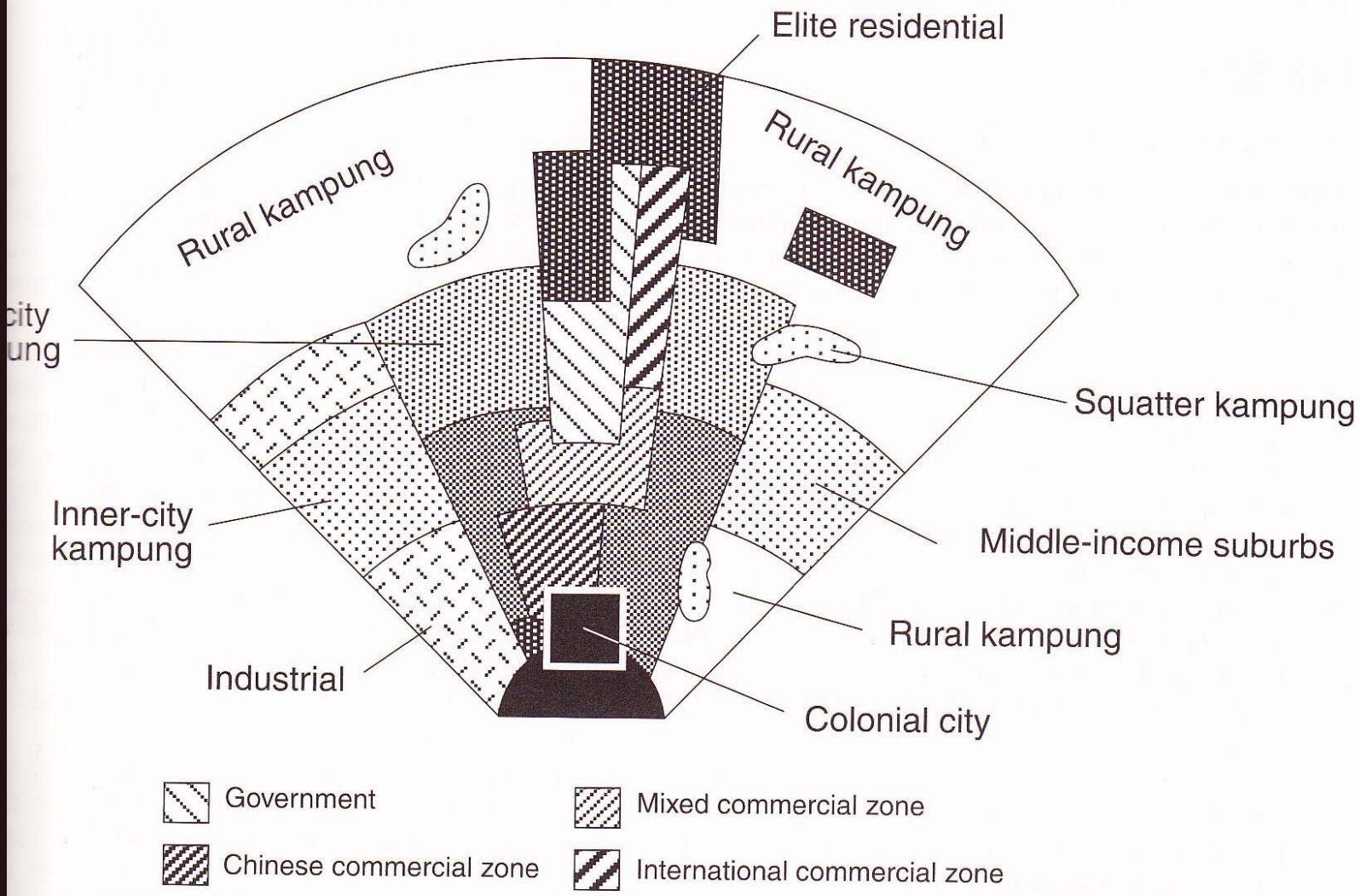

10 A model of the Indonesian city

Ford (1993) A model of the Indonesian city structure *Geographical Review* 83(2) 374–96

Μετανεωτερικότητα και πόλη

- Μεταφορντικά μοντέλα
- Ευέλικτη συσσώρευση
- Μεταμοντέρνα πόλη
- Έξυπνη πόλη
- Πόλη του φόβου
- Παγκόσμια πόλη
- Κατακερματισμένη πόλη
- Πόλη φράκταλ

Μετανεωτερικότητα και νέες μορφές πόλεων

- Σχολή της Καλιφόρνιας (Αρχιτεκτονική του Los Angeles).
- Σύνδεση μεταξύ αλλαγών στην οργάνωση του καπιταλισμού, των νέων βιομηχανικών χώρων που δημιουργούν και της αστικής μορφής
- Μοντέλο αστικής ταυτότητας Hartshorn, Muller, 1989 (πολλές πόλεις σε μία)
- Μοντέλο μεταβιομηχανικής παγκόσμιας μητρόπολης (Soja, 1989)

- Los Angeles Πόλη εργαστήριο αστικών μελετών. Η πόλη κατακερματίζεται σε σειρά ανεξάρτητων οικισμών. Γαλακτική Μητρόπολη. Μεταβιομηχανική μητρόπολη.
- Edge city Πόλεις στην περιφέρεια άλλων πόλεων
- Οικονομική και κοινωνική γεωγραφία στηριγμένη στην άμυνα, νέες τεχνολογίες, κινηματογράφος, ημιπαράνομες δραστηριότητες
- Αρχιτεκτονική (paranoid, carcelar) βασισμένη στην προστασία, επιτήρηση, αποκλεισμό έναντι περιοχών φτώχειας (M.Davis Πέρα από το Blade Raner)
- Προσομοιώσεις - φανταστικά πάρκα έναντι τρομερής αδίστακτης πόλης. Ed. Soja;

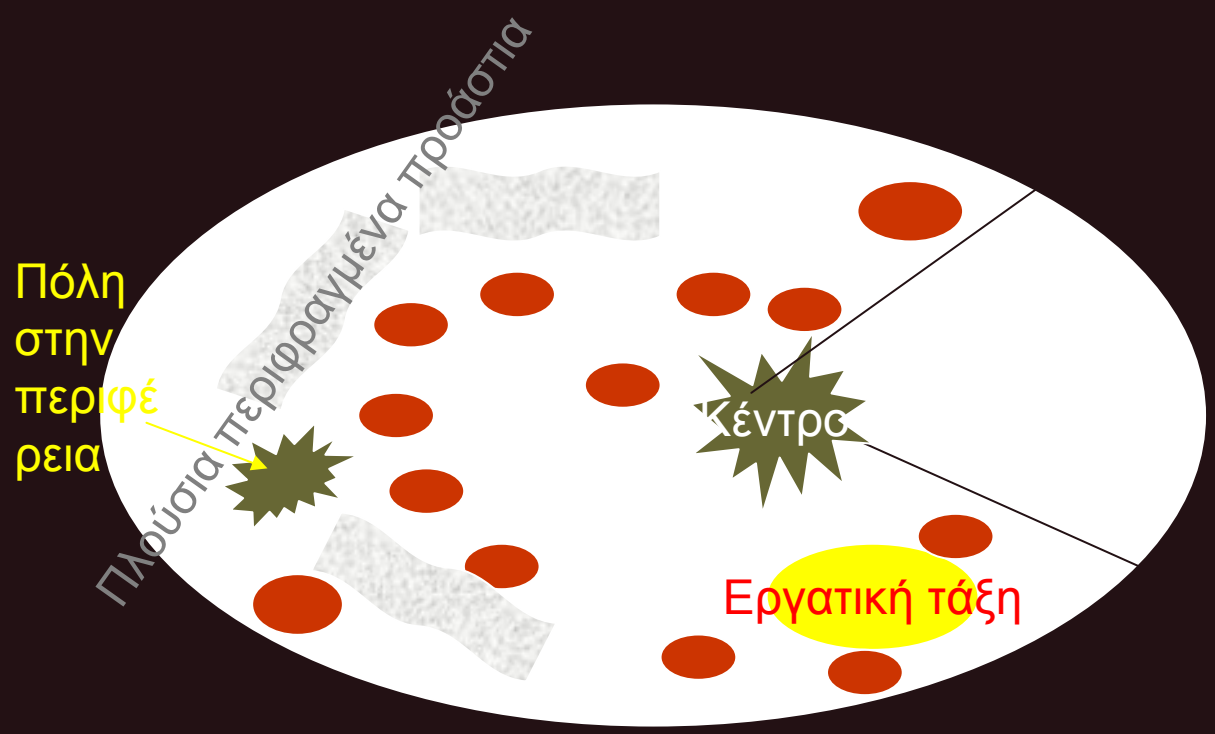

- Η μεταβιομηχανική παγκόσμια μητρόπολη (Soja, 1989)

Παραδείγματα από την Αθήνα

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΑΘΗΝΩΝ 1991
ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 0-18ΧΡΟΝΩΝ

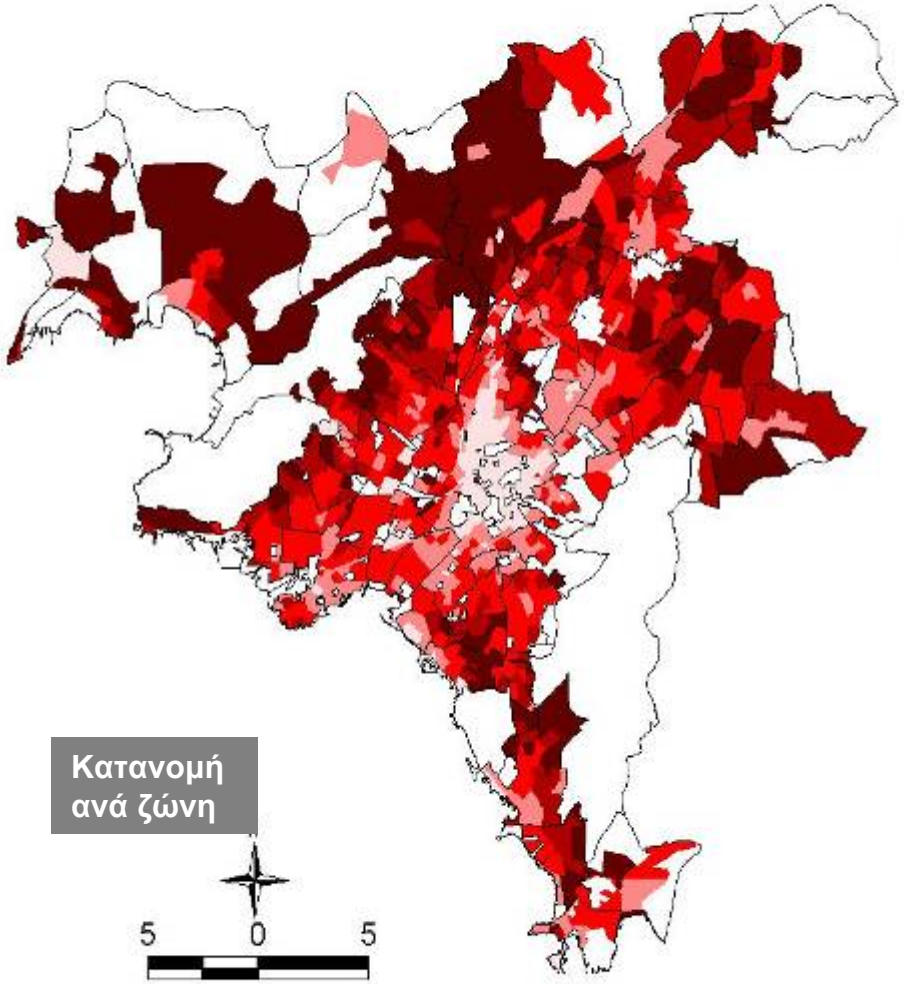

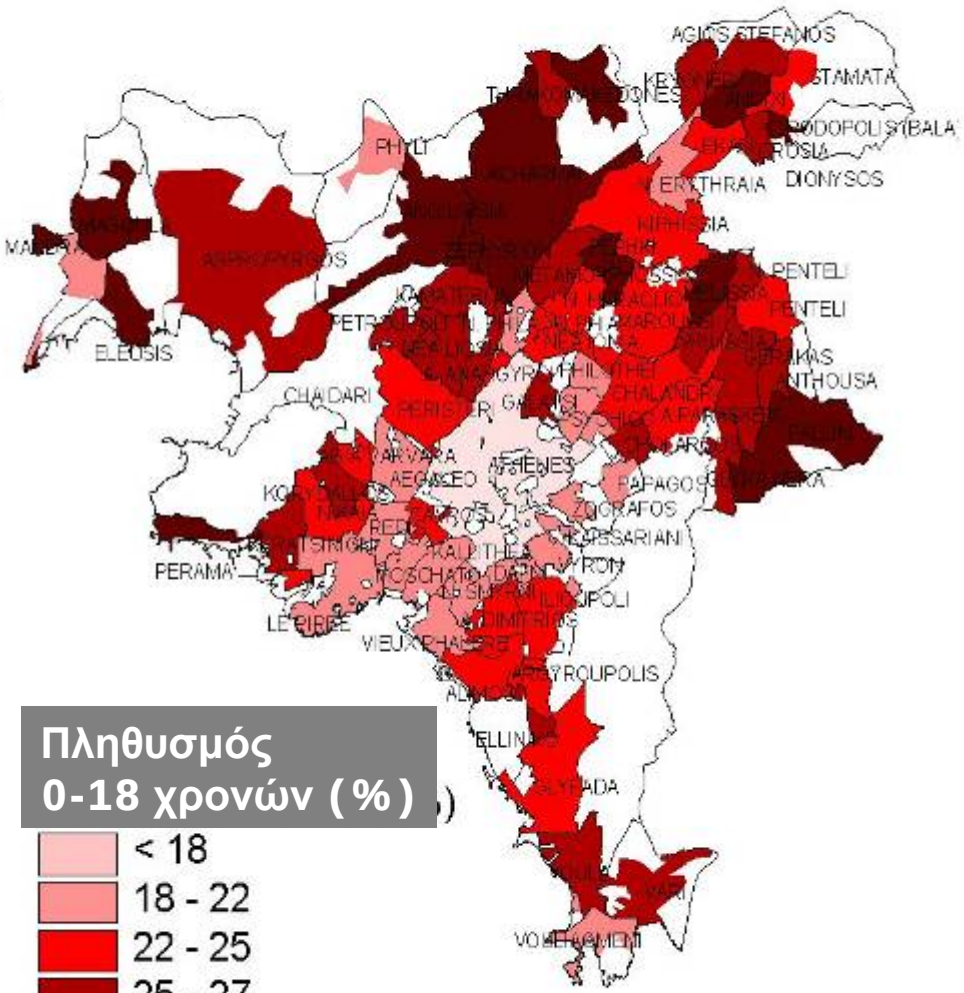

Πληθυσμός
0-18 χρονών (%)

- < 18
- 18 - 22
- 22 - 25
- 25 - 27
- > 27
- Zones exclues
- Limites des DEMES

Κατανομή
ανά Δήμο
(χτισμένος χώρος)

Discretisation par equipopulation sur DU
Sources : ESYE et METRO d'ATTIQUE
Traitement : C. Petropoulou

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΑΘΗΝΩΝ 1991
ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΕΣ

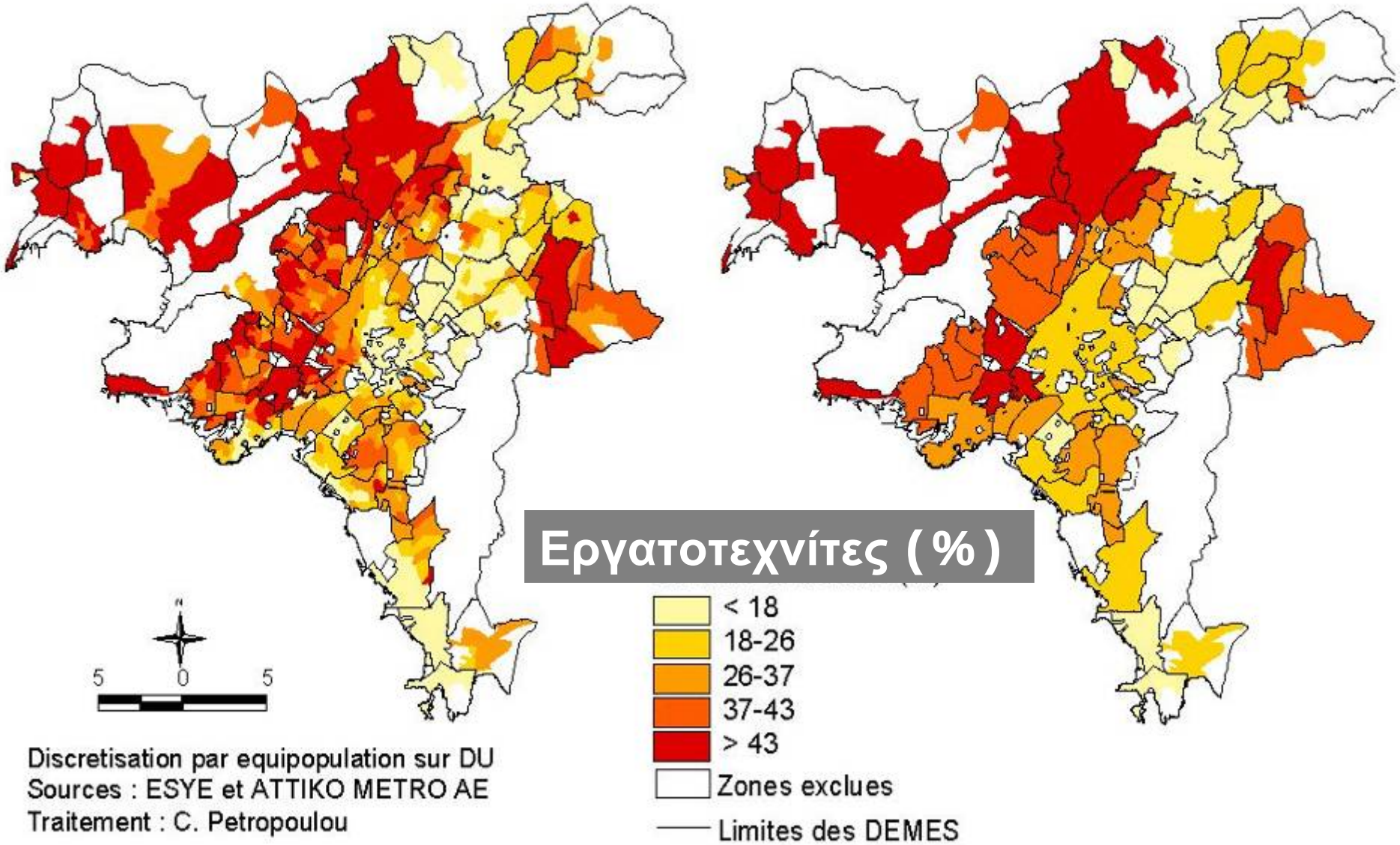

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΑΘΗΝΩΝ 1991
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΜΕ ΔΙΠΛΩΜΑ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

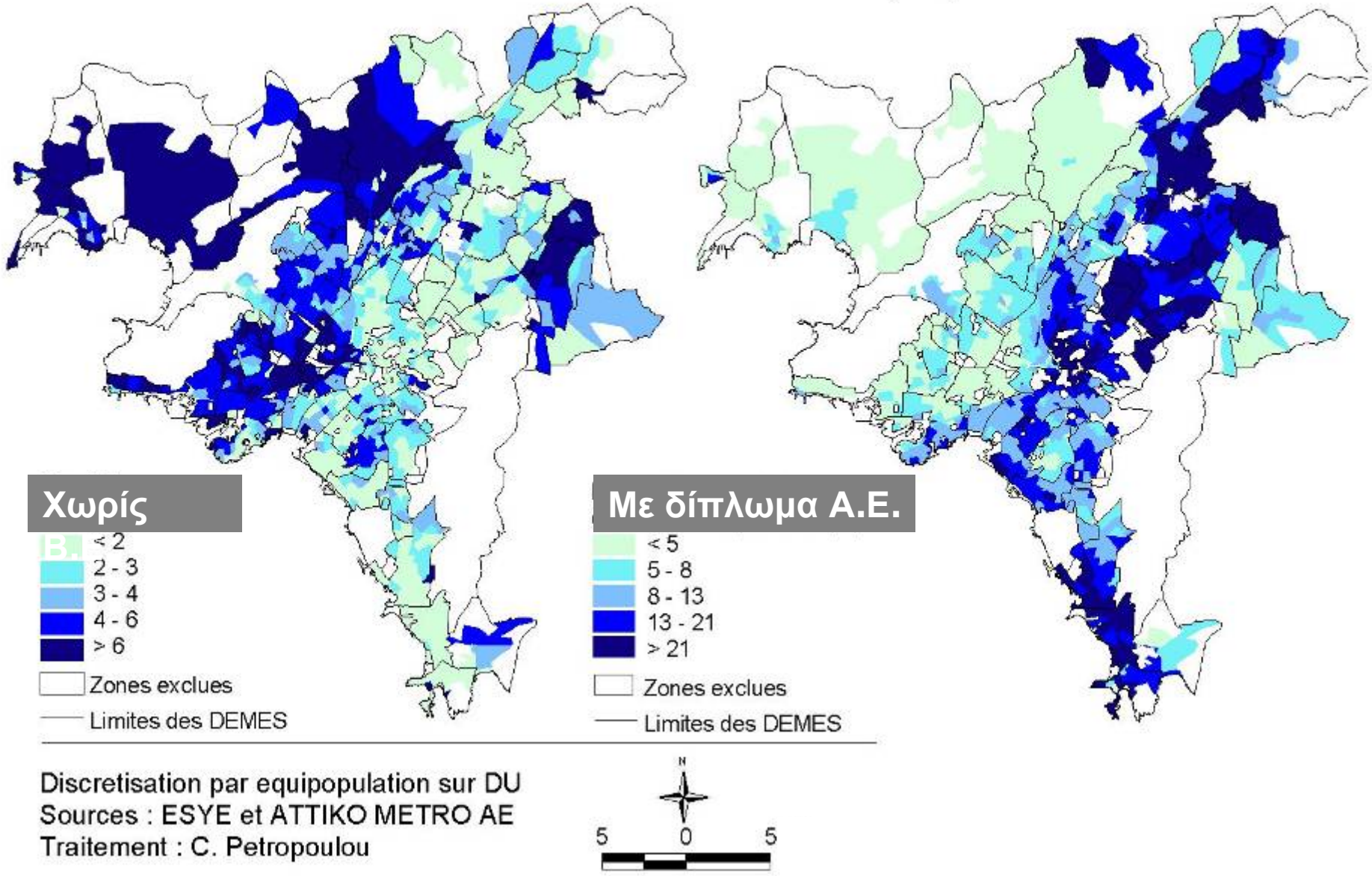

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ
ΑΘΗΝΩΝ 1991
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΙ ΣΕ ΟΙΚΟΓ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

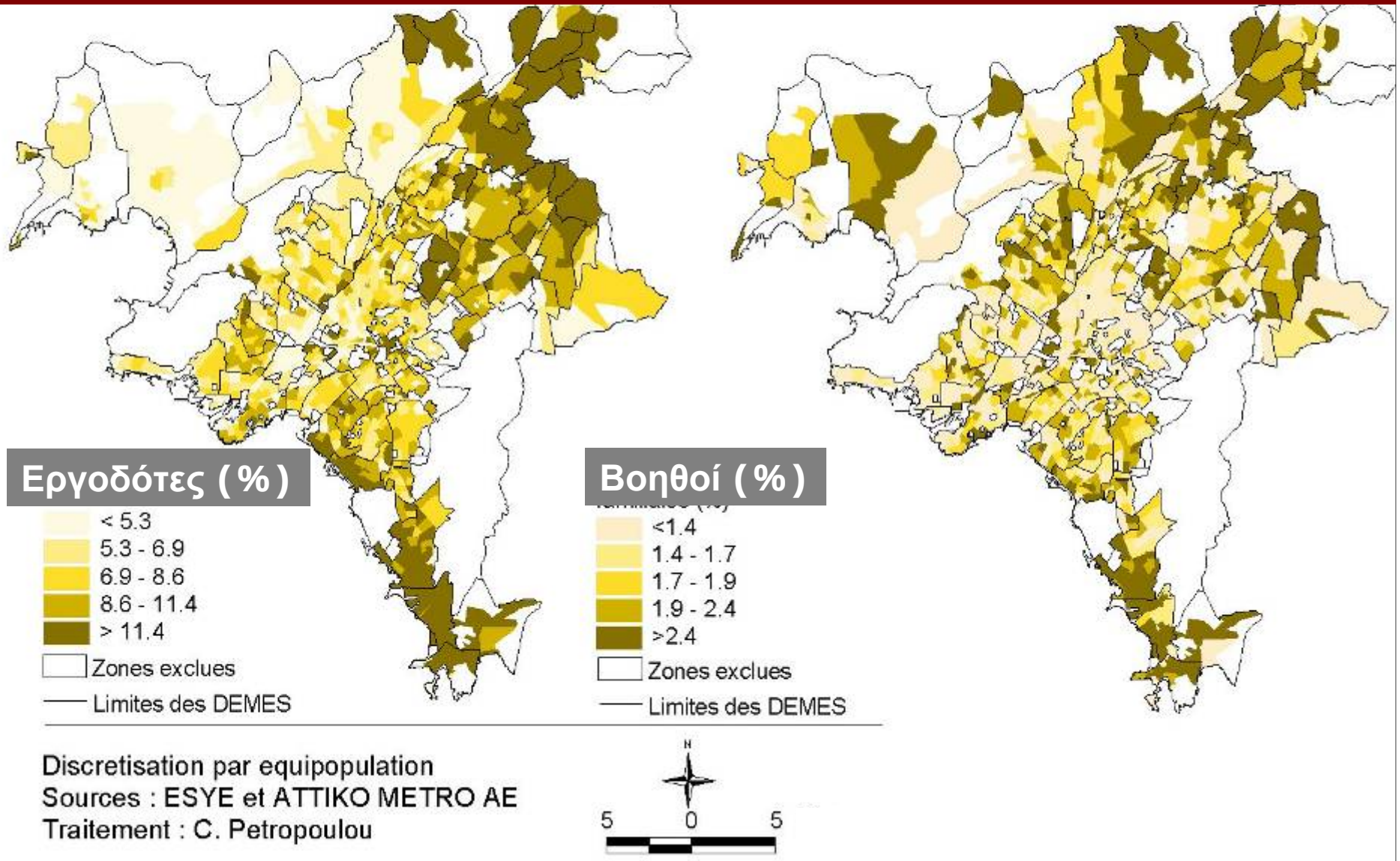

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ : ΚΑΛΥΨΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ 1995

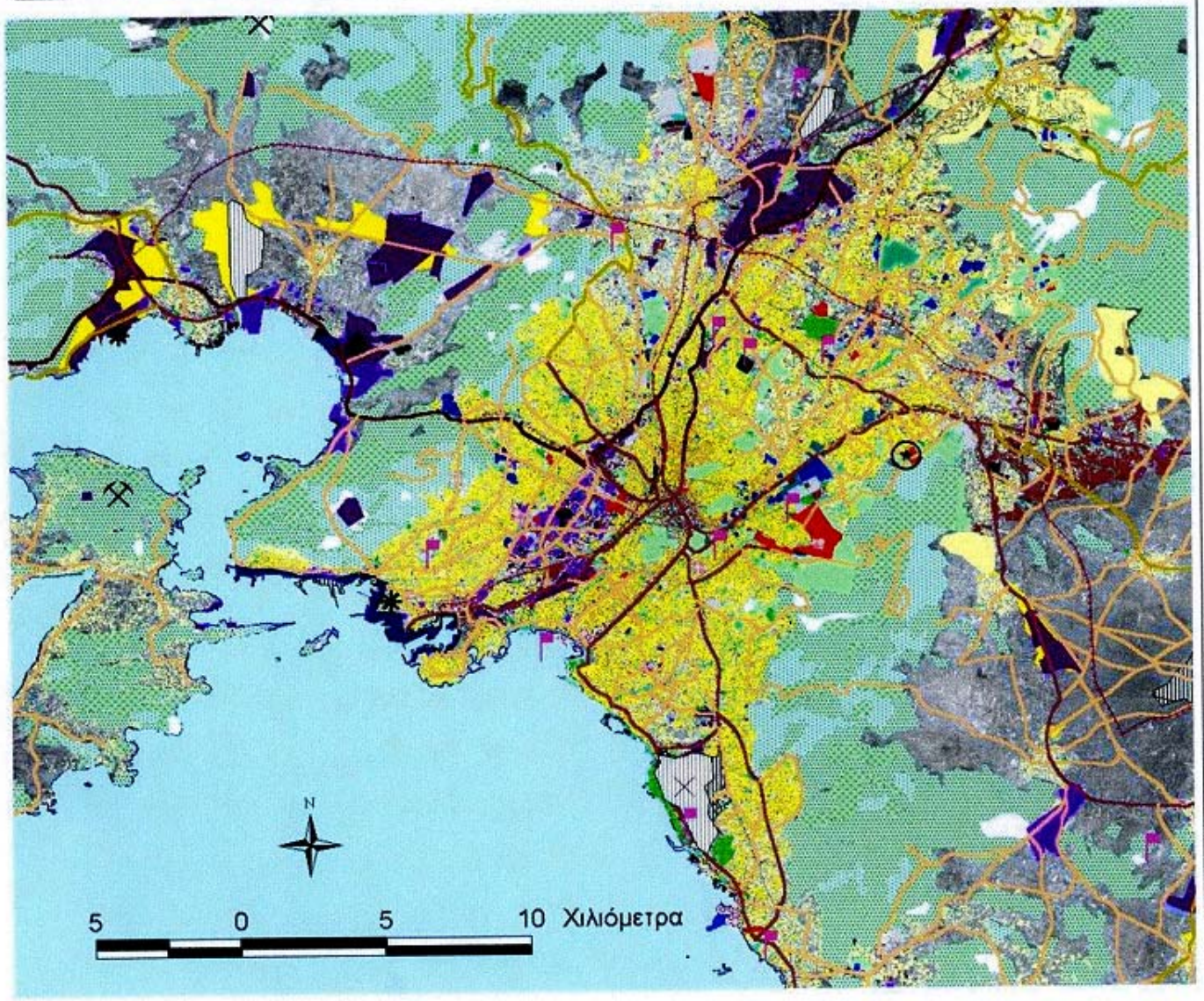

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Παλαιό, προσωρινό αεροδρόμιο
- Ολυμπιακές εγκαταστάσεις
- Τεχνολογικά Πάρκα
- Λατομικές Ζώνες
- Βιομηχανικές μονάδες Α1
- ζώνες λιμένων
- αεροδρόμια, ελικοδρόμια

Σιδηροδρομικό δίκτυο υπο κατασκευή

Κεντρικό οδικό δίκτυο
- 1
- 2
- 3
- 4

- Βιομηχανικά πάρκα (μη πολεοδομημένα)
- Βιομηχανικά Πάρκα (εγκεκριμένα)
- Βιομηχανικές ζώνες από ΖΟΕ (νέες)

Αστικές Χρήσεις
- γενική κατοικία και τοπικές λειτουργίες
- γενική κατοικία
- αμιγής κατοικία
- εμπόριο,υπηρεσίες τοπικού χαρακτήρα
- πάρκα, πλατείες κλπ τοπικού χαρακτήρα
- μεικτές χρήσεις κεντρικών λειτουργιών
- δημόσιος τομέας,οργανισμοί κοινής ωφέλειας
- τριτοβάθμια εκπαίδευση
- περίθαλψη
- κοινωνική πρόνοια
- αθλητισμός υπερτοπικού χαρακτήρα
- αστικό πράσινο υπερτοπικό
- θρησκευτικές λειτουργίες
- ψυχαγωγία

χώροι εξορύξεως ορυκτών
- εμπορευματικές λειτουργίες
- λατομεία,ορυχεία
- διάσπαρτη βιομηχανία
- άλλες εγκαταστάσεις μαζικών μεταφορών
- περιοχές με ίδιο καθεστώς
- εγκαταστάσεις υποδομής

Δασικές Εκτάσεις
- Δάση
- Χαμηλή βλάστηση
- Μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις εκτάσεις

Υγρές Ζώνες
- Βάλτοι
- Αλυκές

Σώματα Νερού
- Λίμνες κ.α.
- Θάλασσα

Πηγές : Αττικό ΜΕΤΡΟ, ΥΠΕΧΩΔΕ, ΟΡΣΑ
Επεξεργασία : Χ. Πετροπούλου και Β. Ασπρογέρακας. ΕργαστήριοΧωροταξίας καιΟικιστικής Ανάπτυξης ΕΜΠ.

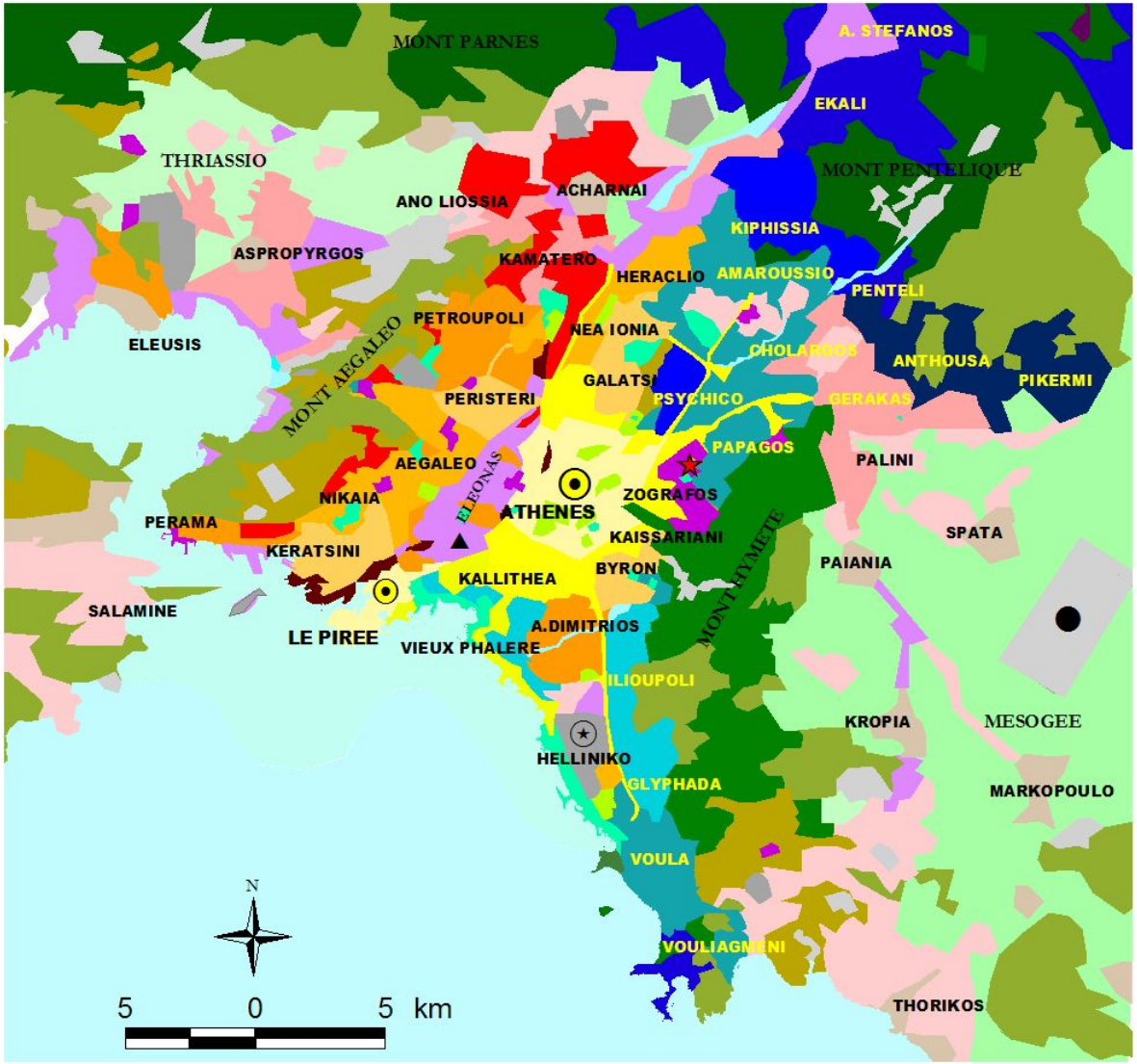

FIGURE 4.14
ATHENES 1995 : ECO-PAYSAGES

A : Zones urbaines et bâties

A1 Zones centrales
1.1.1
1.1.2
1.2.1
1.2.2
1.2.3
1.3

A2. Zones mixtes : industrie et habitat
2.1

A3. Zones urbaines d'autoconstruction (q.d'origine spontanée)
3.1.1
3.1.2
3.2.1
3.3.1
3.3.2

A4. Zones résidentielles
4.1.1
4.2.1
4.3.1
4.3.2
4.4

A5. Communes
5.1

A6. Grandes constructions
6.1, 6.2
6.3
6.4, 6.5
6.6, 6.7

A7. Carrieres, chantiers etc.
7.1

A8-9 Stades et espaces verts
8.1
8.2

A9 -10 Eau, zones humides
9, 10

B. Zones agraires
B1, B2
B3, B4

C.Forêts et roches
C1
C2
C3
C4

D.Eau
D.3.1
D.3.2

UTILISATIONS :
CITE UNIVERSITAIRE
AEROPORT NATIONAL (2002)
AEROPORT NATIONAL (1995)

Interprétation sur images SPOT XS 1/100.000, 19/7/1995 et SPOT P 1/50.000, 15/9/95.
Présentation : 1/250.000. Source : MIN. A. ENV. Auteur C. Petropoulou.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΓΓΥΤΗΤΑΣ – ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

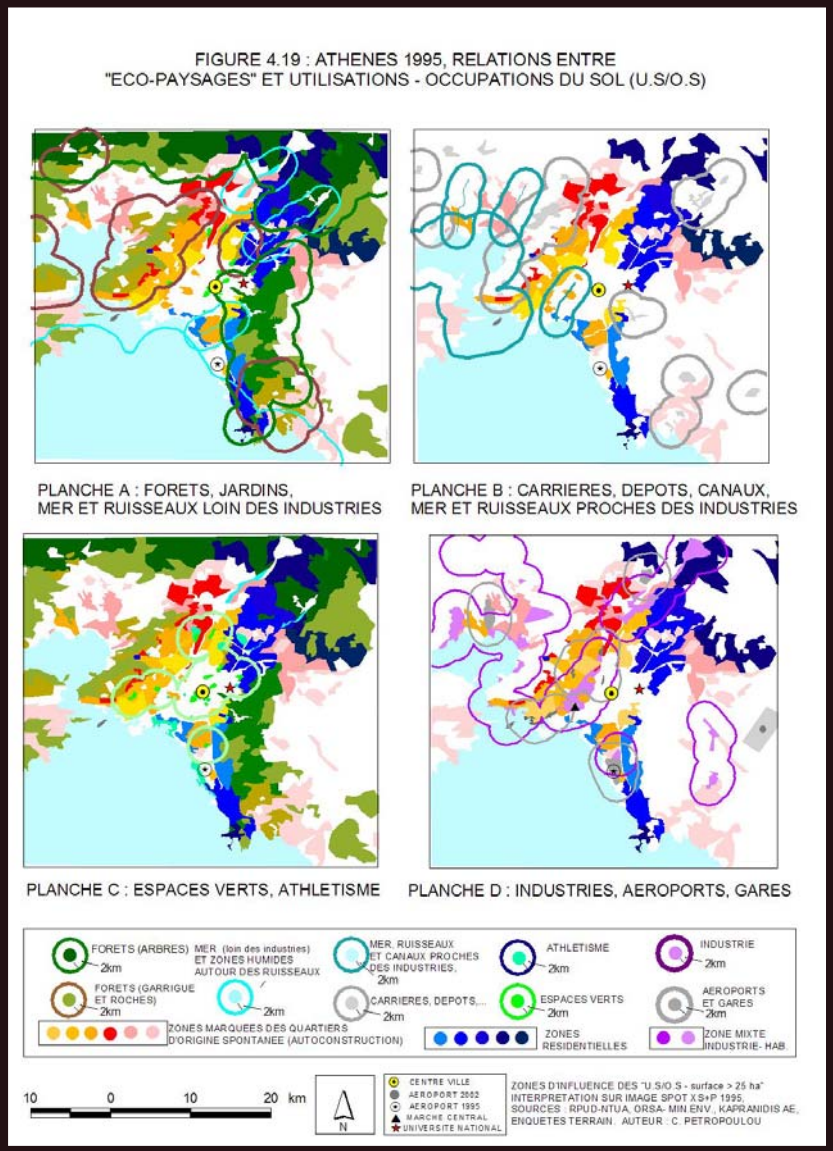

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΓΓΥΤΗΤΑΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

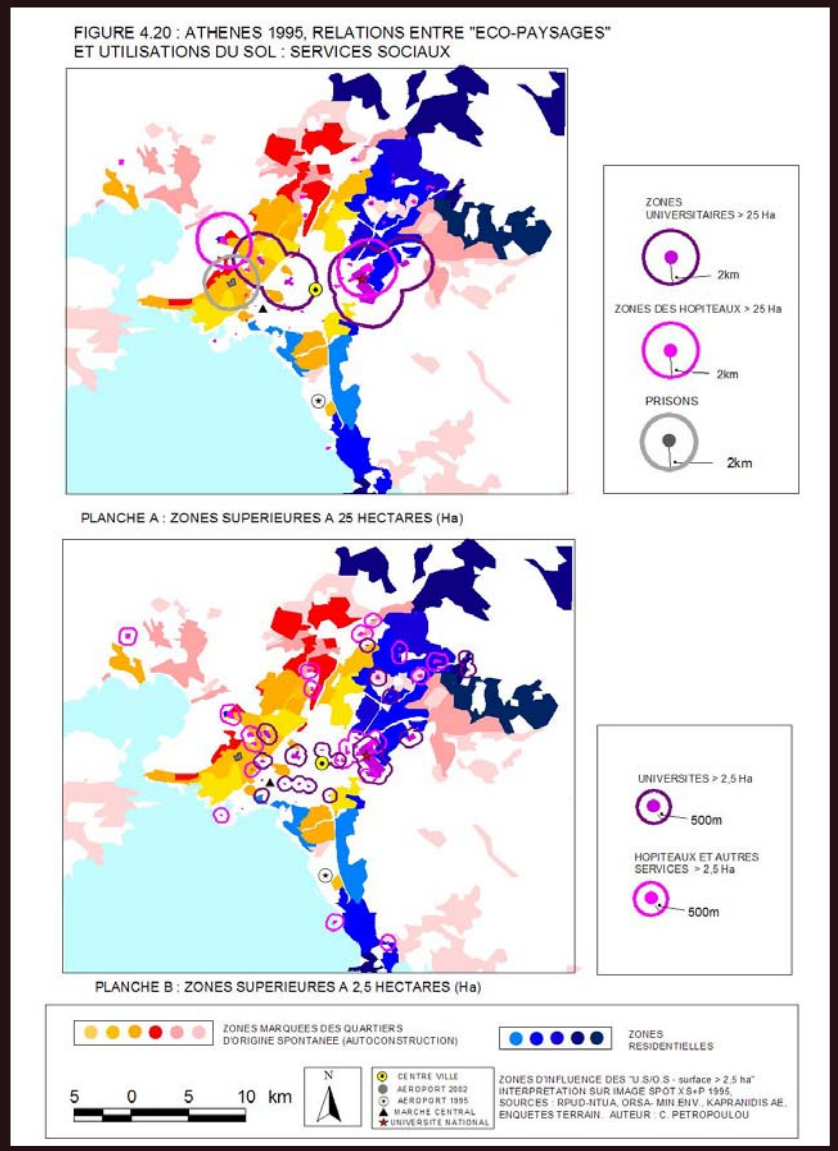

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ

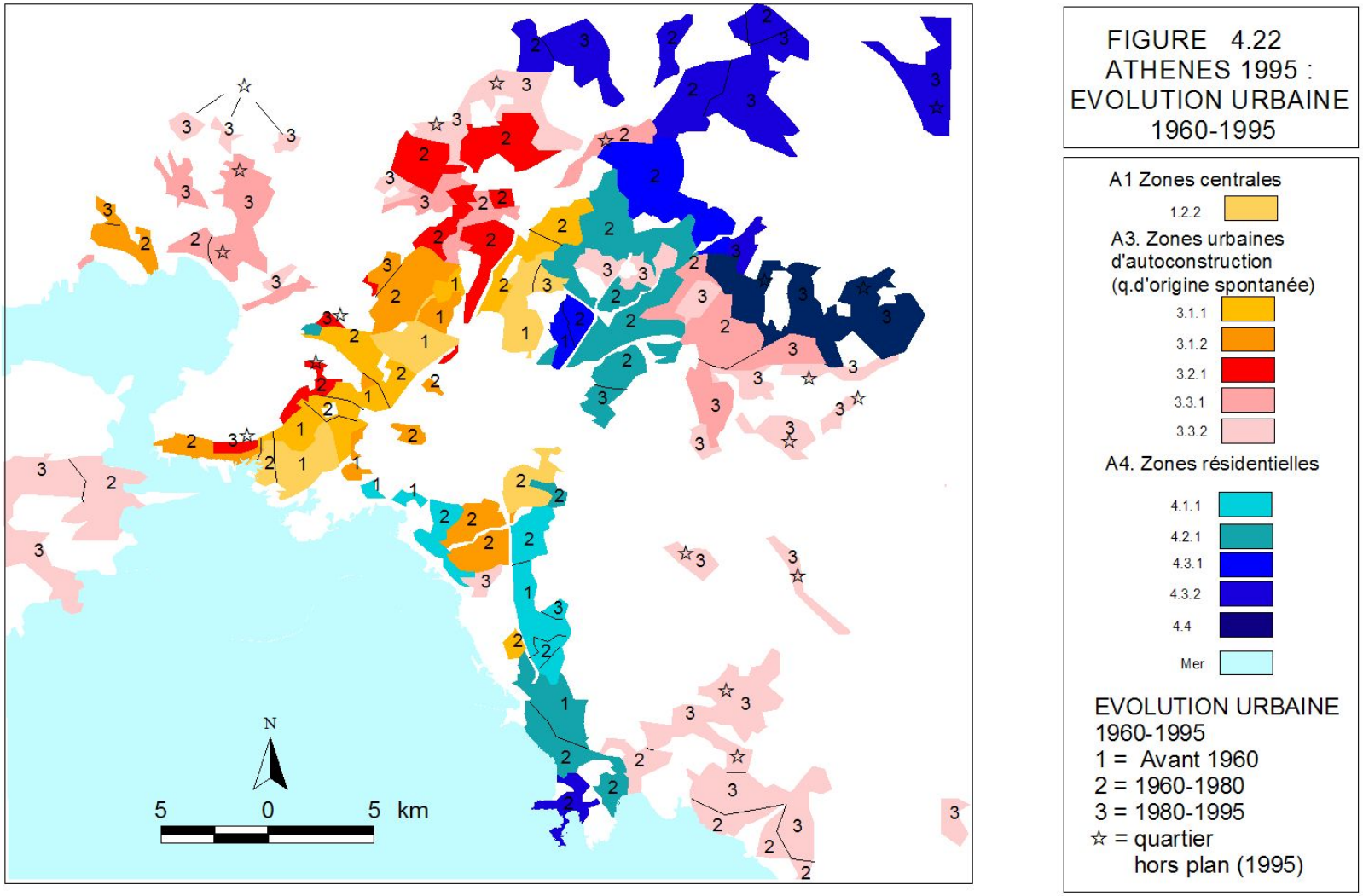

Interprétation sur images SPOT XS 1/100.000e, 19/7/1995 et SPOT P 1/50.000, 15/9/95. Présentation : 1/250.000e.
Sources : (1) image SPOT / MIN. A. ENV. (2) Cartes d'évolution urbaine 1960-1990 / Avdelidi K.,2000 Ed. par : Maloutas T., 2000
Auteur C. Petropoulou.

Κοινωνικοί, οικονομικοί και οικολογικοί χωρικοί διαχωρισμοί στην Αθήνα

ΣΧΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Τομεακό διπολικό μοντέλο

(κοινωνικο-επαγγελματικό:
Μεγάλα % εργατών με χαμηλή εκπαίδευση/
Μεγάλα % διευθυντών, στελεχών κ.α.)

Διπολικό μοντέλο ασυμμετρίας

(τύποι οικοτοπίων περιφερειακών συνοικιών)

Συγκεντρωτικό μοντέλο κέντρου περιφέρειας

(πυκνότητες και υψος κτιρίων,
δημογραφική δομή και κύκλος ζωής)

Συγκεντρωτικό και τομεακό μοντέλο

(βιοφυσικό : βλάστηση)

Μοντέλο μωσαϊκού + άκρων

(προσωρινές κατοικίες υπο κατασκευή)

Αξονικό μοντέλο με ιεραρχικούς συνδέσμους

(εμπορικά κέντρα και υπηρεσίες)

Μοντέλο τύπου ζώνης

(ζώνες βιομηχανιών, επιχειρήσεων
και αποθηκών γύρω απο οδικούς άξονες)

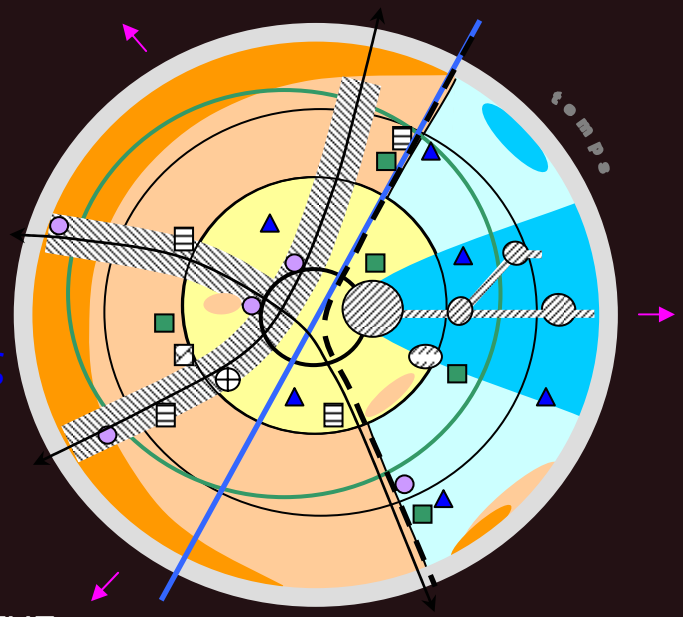

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ – ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ:

- Σταθμός, λιμάνι, αεροδρόμιο
- Κοινωνική κατοικία
- Πανεπιστημιούπολη
- Κεντρική Λαχαναγορά
- Ζώνη αθλητικών εγκατ.
- Μεγάλο εμπορικό κέντρο
- Φυλακή

ΟΙΚΟΤΟΠΙΑ:

- Ιστορικό κέντρο
- Κεντρικές περιοχές
- Συνοικίες αυθόρμητης γένεσης και άλλες μικτές
- «Αυθόρμητες» συνοικίες υπο κατασκευή
- Μικτές περιοχές κατοικίας γεν. ως ζώνες μονοκατοικι
- Περιοχές μονοκατοικιών με κήπους

→ Χωροχρονική εξέλιξη

Μέθοδοι έρευνας κοινωνικο-χωρικών διαχωρισμών

- Μονο-μεταβλητή και
- Πολύ-μεταβλητή ανάλυση
- Ανάλυση ποιοτικά εστιασμένων μεταβλητών
- Οικο-τοπιακή ανάλυση
- Ποιοτική ανάλυση (ερωτηματολόγιο, ανάλυση κειμένου, συνεντεύξεις)

- Παρουσίαση σε άλλα μαθήματα

Από τη μοντέρνα στη μεταμοντέρνα πόλη (επόμενο μάθημα)